

EURÓPAI UNIÓ
STRUKTURÁLIS ALAPOK

SZÉCHENYI ISTVÁN
EGYETEM
GYŐR

PÉCSI TUDOMÁNYEGYETEM
Pollack Mihály Műszaki Kar

É P Í T Ő N Y A G O K II.

PMATNB 132 segédlet a PTE PMMK építőmérnök hallgatói részére

„Az építész- és az építőmérnök képzés szerkezeti és tartalmi fejlesztése”

HEFOP/2004/3.3.1/0001.01

ÉPÍTŐANYAGOK II.

Dr. Orbán József

Pécsi Tudományegyetem, Pollack Mihály Műszaki Kar,
Anyagtan és Geotechnika Tanszék
<orbanj@witch.pmmf.hu>

2007

Részletes tantárgyprogram:		
Hét	Ea/Gyak./Lab.	Témakör
1.	2 óra előadás	Betonok kötőanyagai, mész és gipsz. Erőművi pernyék építőipari alkalmazása.
	2 óra gyakorlat	Az anyagok fizikai tulajdonságainak meghatározása, mérőeszközök ismertetése.
2.	2 óra előadás	Cement gyártása, ásványi összetétele, szilárdulása, tulajdonságai és fajtái.
	2 óra gyakorlat	Mész és gipsz kötőanyagok fizikai és mechanikai tulajdonságainak vizsgálata.
3.	2 óra előadás	Betonok adalékanyagai, szemmegoszlási tulajdonságai és javítási módszerei.
	2 óra gyakorlat	Cement tulajdonságainak és kötőképességének meghatározása.
4.	2 óra előadás	Friss beton tulajdonságai. Konzisztencia, bedolgozási tényező, telítettség.
	2 óra gyakorlat	A beton adalékanyagainak vizsgálata és minősítése.
5.	2 óra előadás	Betonok vizsgálata, jelölése és minősítése az MSZ 4798 szerint.
	2 óra gyakorlat	Adalékanyagok szemmegoszlásának tervezése.
6.	2 óra előadás	Betonok jellemző- és átlagos nyomószilárdsága. Nyomószilárdsági osztályok.
	2 óra gyakorlat	I. ZH. Adalékanyagok szemmegoszlásának tervezése, számítási példa.
7.	OKTATÁSI SZÜNET	
8.	2 óra előadás	A betonok összetételének tervezése matematikai módszerrel és táblázattal.
	2 óra gyakorlat	Friss betonok tulajdonságainak vizsgálata, konzisztencia és telítettség.
9.	2 óra előadás	A beton készítésének technológiája. Betonkeverés-, szállítás és tömörítés eszközei
	2 óra gyakorlat	Beton adalékszerek tulajdonságainak betontechnológiai vizsgálata.
10.	2 óra előadás	A betonok szilárdítási módszerei, Gőzölési diagram. Fagy hatása a friss betonra.
	2 óra gyakorlat	Betonok összetételének tervezési módszerei. Számítás, táblázat, grafikon.
11.	2 óra előadás	Beton adalékszerek alkalmazása. Plasztifikátorok és kötőanyagok szabályozók.
	2 óra gyakorlat	Betonok összetételének meghatározása, számítási gyakorlat.
12.	2 óra előadás	A megszilárdult beton tulajdonságai. A tulajdonságokat befolyásoló tényezők.
	2 óra gyakorlat	Betonok tulajdonságainak meghatározása, roncsolásos vizsgálatok.
13.	2 óra előadás	Roncsolás mentes betonvizsgálatok. A betonok megfelelése MSZ 4798 szerint.
	2 óra gyakorlat	Betonok roncsolás mentes vizsgálatai, mérőeszközök bemutatása.
14.	2 óra előadás	Különleges betonok és különleges betontechnológiák.
	2 óra gyakorlat	II. ZH. Betonok összetételének tervezése.
15.	2 óra előadás	Beton- és vasbetonszerkezetek korróziója és védelme. Üzemi előregyártás.
	2 óra gyakorlat	Pótlások. Gyakorlati jegy lezárása.

TARTALOMJEGYZÉK:

1. A beton kötőanyagai	5
2. Építési mész	5
3. Építési gipsz	7
4. Cementek	8
4.1 Cementek kémiai és ásványi összetétele	9
4.2 Cementek szilárdulása	10
4.3 Portlandcementek tulajdonságai	11
4.4 Cementek fajtái és felhasználásuk	11
5. A beton adalékanyagai	13
5.1 Adalékanyagok szemszerkezeti tulajdonságai	13
5.2 A szemmegoszlás minősítése	15
6. Frissbeton	18
6.1 Víz-cement tényező	18
6.2 A frissbeton konzisztenciája	19
6.3 A frissbeton telítettsége	22
6.4 Építőiparban alkalmazott szerkezeti acélok	22
7. Betonok jelölése és minősítése	23
7.1 Jellemző nyomószilárdság, előírt érték	24
7.2 Vasbeton szerkezetek méretezési elve	26
7.3 Tervezendő nyomószilárdság	28
8. A betonok összetételének tervezése	29
8.1 Kiindulási adatok meghatározása	30
8.2 Betonösszetétel tervezése táblázattal	33
9. A beton készítése	35
10. A beton adalékszerei	43
11. A megszilárdult beton tulajdonságai	48
11.1 A beton hidrotechnikai tulajdonságai	48
11.2 A beton szilárdsági tulajdonságai	49
11.3 A beton tulajdonságait befolyásoló tényezők	51
11.4 A beton megfelelése	54
12. Különleges betonok	56
12.1 Hőszigetelő betonok	56
12.2 Könnyűbetonok	58
12.3 Különleges betonok	59
13. Különleges betontechnológiák	63
14. A beton és vasbeton korróziója	69
15. Üzemi előregyártás	73

1. A beton kötőanyagai

Kötőanyagok fogalma

Folyékony, vagy pépszerű állapotból

- kémiai és fizikai folyamatok hatására
- meghatározott idő alatt szilárdulnak
- megfelelő szilárdságot érnek el
- adalékanyagot összeragasztják

Kötőanyagok osztályozása

Levegőn szilárduló nem hidraulikus

- építési mész
- építési gipsz
- égetett magnézia

Gyengén hidraulikus kötőanyagok

- hidraulikus mész (márgás mészkő)
- románcement (égetett márga)
- mészpuccolánok (mész + trasz + klinker)
- kohósalak és pernye (hidraulitok)

Hidraulikus kötőanyagok (víz alatt is)

- portland (szilikát) cementek
- aluminát cementek
- különleges cementek

2. Építési mész

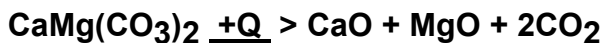
Mész előállítása: $\text{CaCO}_3 \xrightarrow{+Q} \text{CaO} + \text{CO}_2$

égetőkemencék (900 ÷ 1100C°)

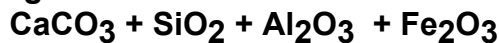
akna, forgódobos, fluodizációs

Szennyeződések:

dolomitos mészkő:

márga:

$\text{CaO} \times \text{SiO}_2$ és $\text{CaO} \times \text{Al}_2\text{O}_3$ keletkezik

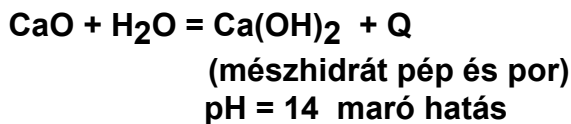
csökken a mész kiadóssága

Darabos égetett építési mész: CaO**Minősége függ:**

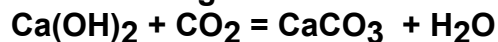
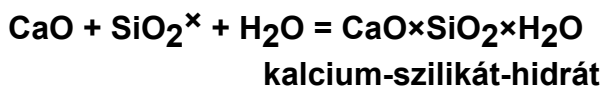
- égetési C°
- mészkődarabok Dmm
- szennyezettség %

Minőségi jellemzők:

- vegyi összetétel
- portartalom
- oltási idő
- oltási maradék
- mész-szaporaság
- mézspép területe

A mész oltása:**Építőiparban használt mészfajták:**

- építési mész: 28, 25, 20 liter pép/10kg
- építési dolomitos mész: 25, 20- as
- őrlött égetett építési mész
- mészhidrát por (32% víz)

Mész szilárdulása és kötése**Szilárdulás levegőn:****Cementszerű kötés:****A puccolán reakció feltételei:**

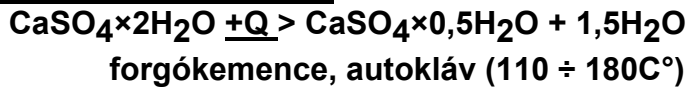
- finom (őrölt) reakcióképes SiO_2^x
- magas C° és nyomás (autokláv)

A mész felhasználási területei:

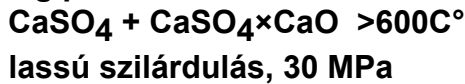
- falazó- és vakoló habarcsok
- sejtbetonok készítése (pórusbeton)
- talajszilárdítás, stabilizálás
- mészhomok téгла, szilikalcit
- cementgyártás alapanyaga

3. Építési gipsz

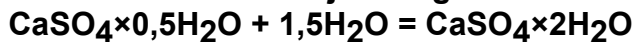
Előállítása gipszkőből:

Esztrich gipsz:

Gipsz szilárdulása és tulajdonságai

Tulajdonságai:

- + gyors kötés és szilárdulás
- + közepes szilárdság
- + alacsony testsűrűség
- + jó hőszigetelő képesség
- + tűzállóság
- magas vízfelvétel, oldódás, nem fagyálló
- betonacél korrózió

A gipsz minősítő tulajdonságai:

- őrlési finomság 0,2 szitán (I. II. III.)
durva, középfinom, finom
- kötési idő kezdete és vége (A B C)
gyorsan-, közepesen- és lassan kötő
- nyomószilárdság hasábon (G-2. G-25)

Gipszek felhasználása:

- gipszes habarcsok kötőanyaga
- díszítő elemek, műmárvány
- hő- és hangszigetelő anyagok
- portlandcement kötésszabályozása
- fémszerkezetek tűzvédelmi burkolata
- dermesztett beton zsaluzata
- válaszfalelem, álmennyezet, térelem

Erőművi pernyék

A pernyék építőipari alkalmazása:

- hidraulikus cement-kiegészítők
- pernye gázbeton falazó-elemek
- beton adalék- és kötőanyag (C4, C6)
- pernye-mész kötőanyagú soványbeton
- pernyebeton
- hőszigetelő pernyebetonok

4. Cementek

Finomra őrölt hidraulikus kötőanyagok, vízzel péppé keverve levegőn és víz alatt kőszerűen megszilárdulnak.

Cementek osztályozása:

Portland vagy szilikát cementek:

- 80% mészkő + 20% agyag
- zsugorodási hőmérsékleten égetik
- klinkert 4 ÷ 6% gipszkővel őrlik
- kohósalak és pernye hidraulit (10 ÷ 40 %)
- hidratációkor stabil vegyületek keletkeznek
 $3\text{CaO} \times 2\text{SiO}_2 \times 3\text{H}_2\text{O}$ és $\text{CaO} \times \text{Al}_2\text{O}_3 \times 6\text{H}_2\text{O}$

Alumínát cementek:

- mészkő + bauxit, ill. timföld nyersliszt
- bauxit cementben 40% CaO és 40% Al_2O_3
- gyors hidratáció, nagy kezdőszilárdság
- instabil vegyületek keletkeznek
 $3\text{CaO} \times 2\text{Al}_2\text{O}_3 \times 9\text{H}_2\text{O} \rightarrow 3\text{CaO} \times \text{Al}_2\text{O}_3 \times 6\text{H}_2\text{O} + \text{Al}_2\text{O}_3 \times 3\text{H}_2\text{O}$

Különleges cementek:

- különleges tulajdonságúak (gyorskötő)
- eltérő összetétel (fehércement, duzzadó)
- kiegészítő anyagúak (légpórusos)

A cementgyártás fázisai

Nyersanyag termelés

- mészkő és agyag fejtése, törése

Nyersanyag előkészítés

- száraz eljárás, lisztté őrlik
- nedves eljárás, iszappá őrlik
- homogenizálás, granulálás

Klinkerégetés

- szárítás, előmelegítés, kalcinálás
- zsugorítás (1450 ÷ 1550 °C) olvadékfázis
- hűtés (200 °C) klinker, üveges olvadék (akna- és forgókemence, ciklon, rostély)

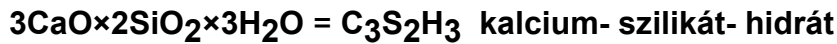
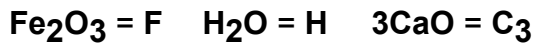
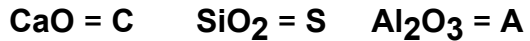
Cement őrlése

- golyós- és csőmalom
- klinker + 4% gipszkő + hidraulitok
- fajlagos felület: 240 ÷ 400 m²/kg   D = 5 ÷ 30 μm

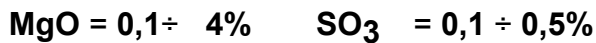

4.1 Cementek kémiai és ásványi összetétele

Szilikátkémiai rövidítések:

Pc. klinker oxidos összetétele:

Portlandcement modulusai:

Portlandcement klinkerásványai:

nagy kezdőszilárdság, hidratációs hő

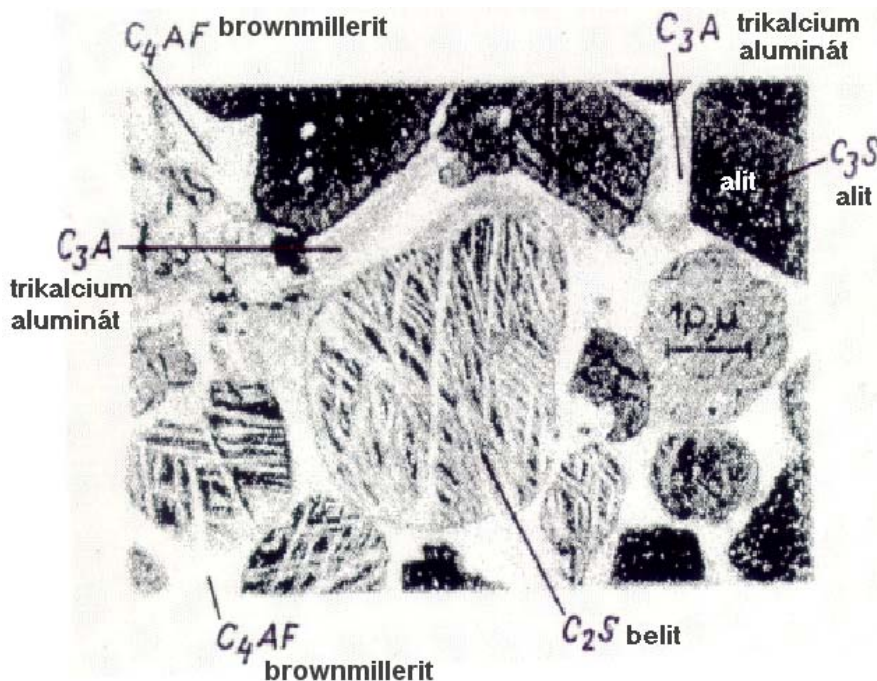
lassan szilárdul, kicsi hidratációs hő

növeli a zsugorodást és a duzzadást

kémiai ellenálló képességet növeli

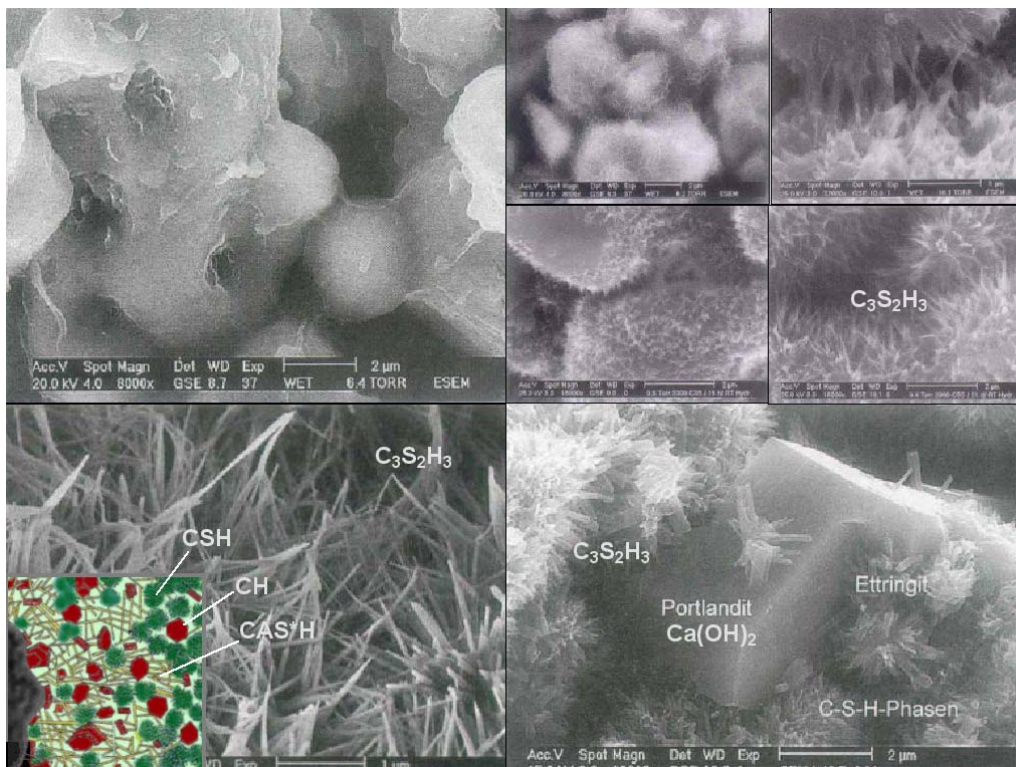
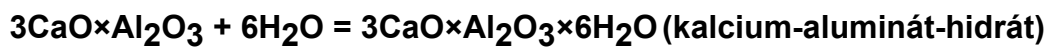
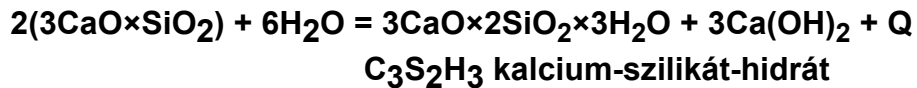
Portlandcement klinkerásványai

4.2 Cementek szilárdulása

A cement hidratációja:

- a cement kémiai reakciója vízzel
- a klinkerásványokból hidrátok keletkeznek
- a kémiai reakció termékei (kristályai)
- összekötik a cementszemcséket (kötőerő)
- hidratáció ..> kötés ..> szilárdulás (cementkő)

Klinkerásványok reakciója vízzel:

A cementhidratáció fő jelenségei:

- kolloidiális oldat keletkezik ($h = 10\mu\text{m}$)
- cement felületén gélréteg jön létre
- gélrétegből kristályok válnak ki, átfonódás
- cementpép megdermed, kőszervé válik
- $\text{Ca}(\text{OH})_2$ szabadul fel, lúgos, $\text{pH} > 12,6$
- CaCO_3 és CSH $\text{pH} > 11,2$ korrózió védelem!
- csökken a kapilláris porozitás (vízzárás)
- hidratációs hő keletkezik
- kötés lassítás és gyorsítás, utószilárdulás

4.3 Portlandcementek tulajdonságai

Őrlési finomság

- Blaine készülék, fajlagos felület: m^2/kg
- finomsággal növekszik: vízigény, zs %, Q sebessége, kezdeti szilárdulás

Kötési idő

- Vicat féle készülék (kezdeti és vége)
- betontechn. szempontok (45p ÷ 12ó)
- befolyásolják: °C v/c m^2/kg vegyszer

Térfogat állandóság

- cementlepeny (víz- és főző próba)
- zsugorodást növeli: magas m^2/kg ; v/c
- duzzadás: szabad MgO; CaO % gipsz %

Szilárdság

- hasáb próbatest: $4 \times 4 \times 16$ cm
  - 1/3 cement/homok v/c=0,5 képlékeny
  - 28 napos hajlító és nyomószilárdság
- CEM II/A-V 32,5 $f_{ck} = 32,5$ N/mm²**

4.4 Cementek fajtái és felhasználásuk

Cementek jelölései:

- I Portlandcement : CEM I 42,5N; CEM I 42,5R CEM I S*32,5N
 II Kohósalak pc : CEM II/A-S 42,5N CEM II/A-S 32,5R
 II Pernye pc : CEM II/A-V 42,5N CEM II/A-V 32,5R

CEM - Európai cement

I; II - cement fajta: I - portlandcement

II - kohósalak és pernye pc.

A; B - hidraulit mennyiség (> 5; >20%)

S; V - kohósalak és pernye (hidraulit)

M(V-L) – kompozit (pernye és mészkőpor)

32,5 - nyomószilárdság f_{ck} (N/mm²)

R - nagy kezdőszilárdság (Rapid)

N - normális szilárdulású

S* - szulfátálló (AM = 0,54)

Cementek alkalmazási területei:**Portlandcementek:****CEM I 42,5N és R**

- C25 ÷ C50 vb. nagy kezdőszilárdság
- vízzáró, fagyálló, kopásálló, fesztített

CEM I S* 32,5N

- szulfátos talajvizes környezet
- agresszív környezeti hatás

Kohósalak pc:**CEM II/A-S 42,5N**

- C25 ÷ C50 beton és vb. szerkezetek
- előregyártás, f 100, vízzáró

CEM II/A-S 32,5R

- C12 ÷ C40 beton és vb. szerkezet
- f 50, transzport- és tömegbeton

Pernye pc:**CEM II/A-V 42,5N**

- C25 ÷ C50 beton és vb. szerkezetek
- előregyártás, f 150, vízzáró

CEM II/A-V 32,5R

- C12 ÷ C40 beton és vb. szerkezet
- f 50, transzport- és tömegbeton

Kompozit cementek**CEM II/A - M(V-L) 42,5 N****CEM II/B - M(V-L) 32,5N**

- vízzáróbeton, víz alatti betonozás
- nyári melegben; tömegbeton; f 50

Különleges cementek:

- tűzálló timföld és duzzadó aluminát cementek
- légpórusos és hidrofób cementek
- kis kötэшőjű cementek
- fehér és színes cementek

5. A beton adalékanyagai

Különböző szemnagyságú anyagok halmaza

- természetes és mesterséges
- folyami kavics és zúzalék
- zúzalékok (mészkő, bazalt)
- könnyű betonok adalékanyagai
- hőszigetelő betonok adalékanyagai

Szemnagyság szerinti csoportosítás:

- agyag < 0,002 mm
- iszap 0,002 ÷ 0,02 mm
- por 0,02 ÷ 0,063 mm
- homokliszt 0,063 ÷ 0,125 mm
- finomhomok 0,125 ÷ 1 mm
- durva homok 1 ÷ 4 mm
- apró kavics 4 ÷ 8 mm
- durva kavics 8 ÷ 32 mm
- nagyszemű kavics > 32 mm

Az adalékanyag tulajdonságai:

- közetfizikai jellemzők (geológia)
- tisztaság (agyag-iszap tartalom %, Cl, S)
f < 1%, 3%, 6%
- szilárdság (szétaprózódás)
- tömeg jellemzők (testsűrűség, hézagterfogat.)
- szemalak és felület (zömök, lemezes, sima)
- víztartalmi jellemzők (n%, nf%, v%, v₁₀ %)
- szemszerkezeti tulajdonságok

5.1 Adalékanyagok szemszerkezeti tulajdonságai

- szemmegoszlás (szemmegoszlási görbe)
- legnagyobb névleges szemnagyság d_{max}
- finomsági modulus (m)
- szemmegoszlási görbe lefutása

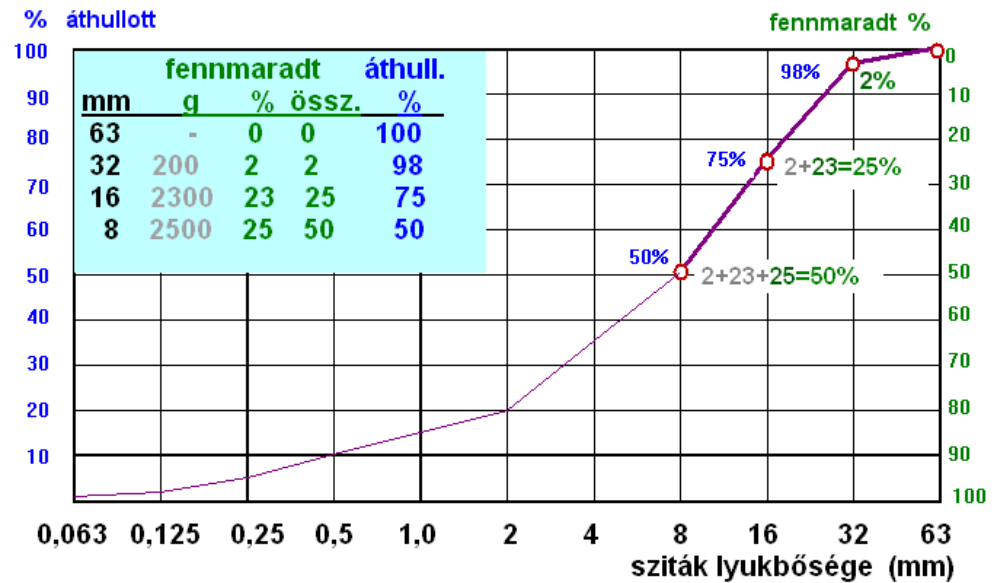
Szemmegoszlás meghatározása

Szitavizsgálat:

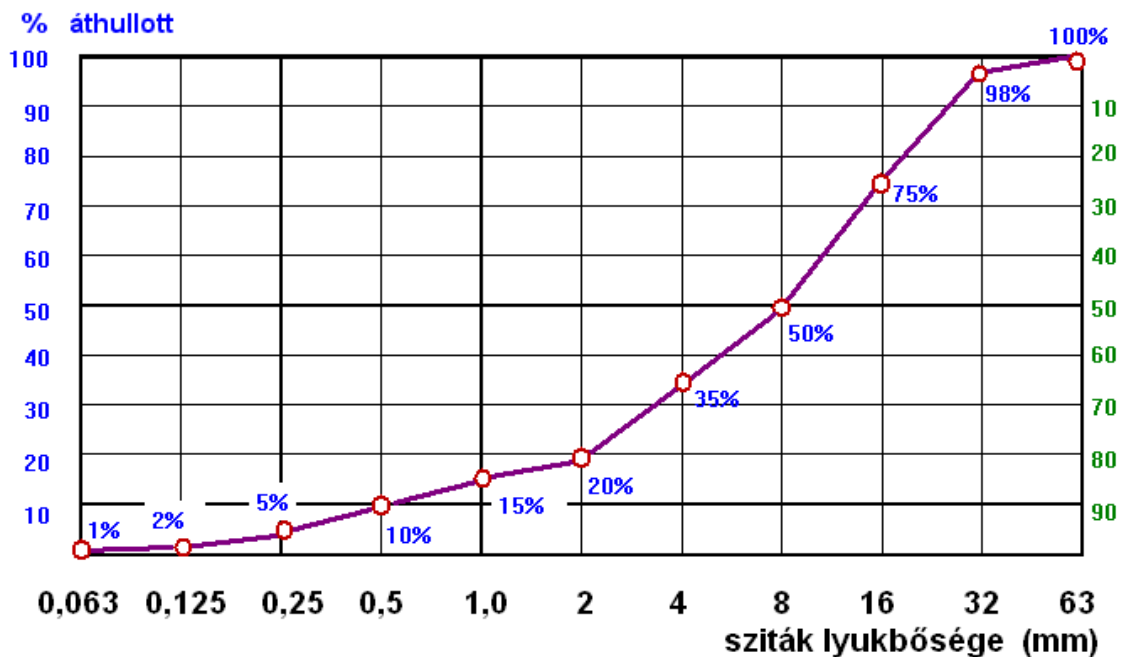
szitasorozat: 0,063 0,125 0,25 0,5 1 2 4 mm

rostasorozat: 8 16 32 63 125 mm

- adalékanyag kiszárítása (10.000g)
- rostálás
- rostákon és szitákon fennmaradt m%
- számítás (áthullott tömeg m%)

- szemmegoszlási görbe (megrajzolása)
- szemmegoszlás minősítése (jellemzése)

A szemmegoszlási görbék jellemzői:

Homok- és kavicsstartalom: 4 mm rosta m%

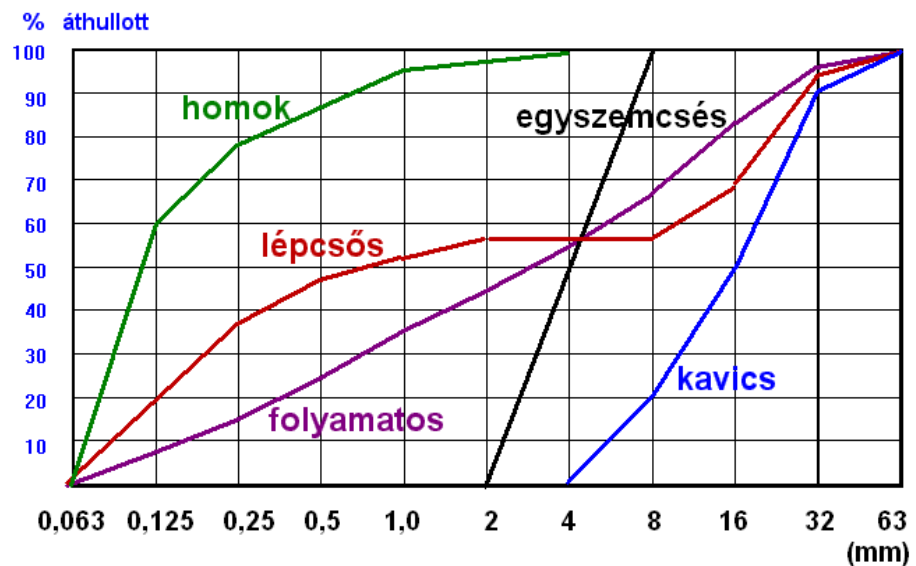
~ szemmegoszlási görbe

d_{max}. legnagyobb névleges szem nagyság:

- rosta méret (fennmaradt m% < 5%)
- a legkisebb szerkezeti méret 1/3, 1/4
- a betonacél távolság között áthull. 90%
- feszített vb. szerkezet: d_{max} < 24 mm

Szemmegoszlási görbe lefutása: (grafikon)

- folyamatos, lépcsős és egyszemcsés
- homok és kavics

Betontechnológiai jellemzők:

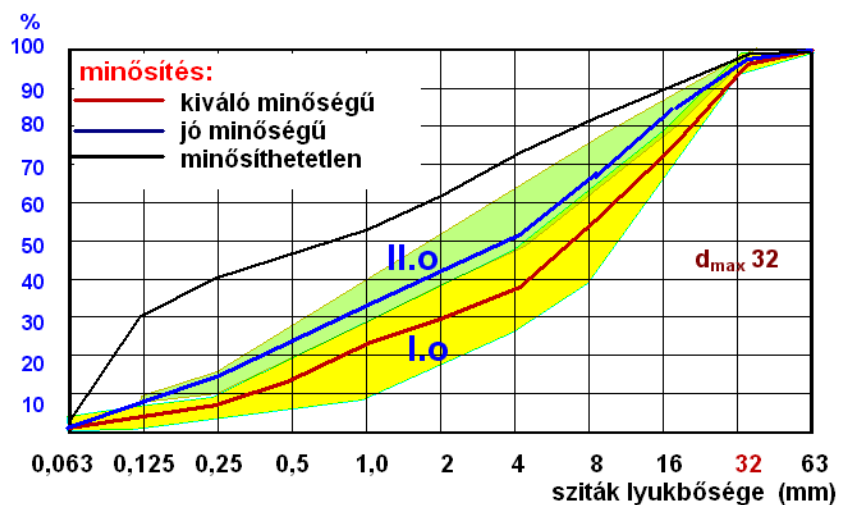
- hézagterefogat ($225 \div 300 \text{ liter/m}^3$)
- fajlagos felület (vízigény)
- cementpép igény (telítettség)
- finomrész tartalom ($<0,25 \text{ mm}$)
cement + agyagiszap + por + liszt + finomhomok $> 400 \text{ kg/m}^3$

5.2 A szemmegoszlás minősítése

Minősítés határgörbék alapján:

I. oszt. kiváló minőségű

II. oszt. jó minőségű
minősíthetetlen

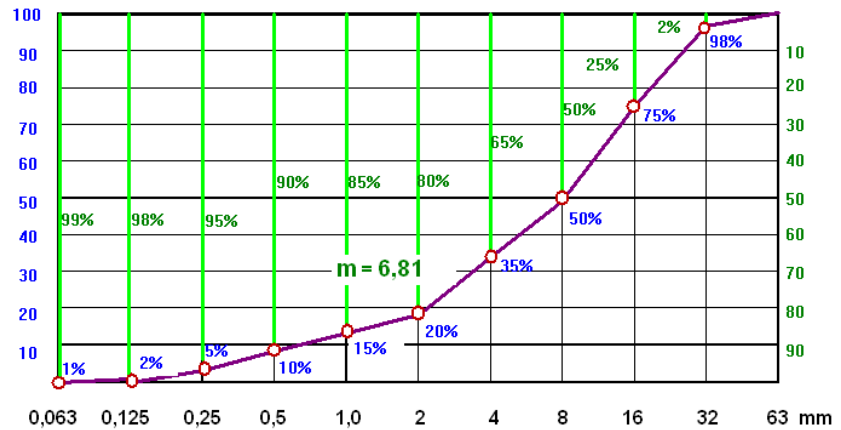

Minősítés finomsági modulus alapján:

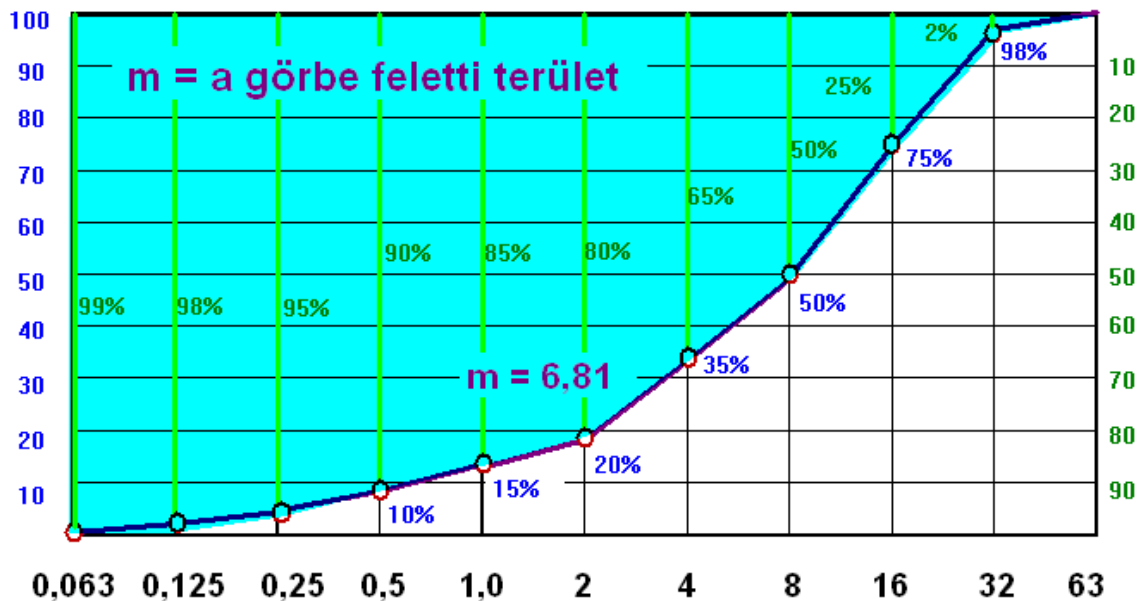
- a szitákon fennmaradt m% -ok összege/100
- finomsági modulus m értelmezése

A szitákon
fennmaradt m%:

63 mm	0%
32	2
16	25
8	50
4	65
2	80
1	85
0,5	90
0,25	95
0,125	98
0,063	99
	681%

finomsági modulus: $m = \text{fennmaradt m\%} / 100 = 681 \% / 100 = 6,81$

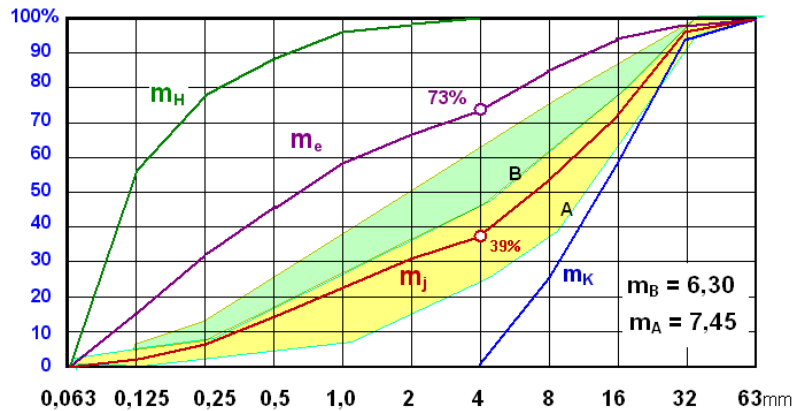
Szemmegoszlás javítása

A szemmegoszlás javításának módszerei:

1. Méreten felüli szemcsék leválasztása
2. Hiányzó frakció pótlása
3. Homok, illetve kavics hozzákeverése
4. Homok és kavics frakcióra bontással és megfelelő arányú keveréssel

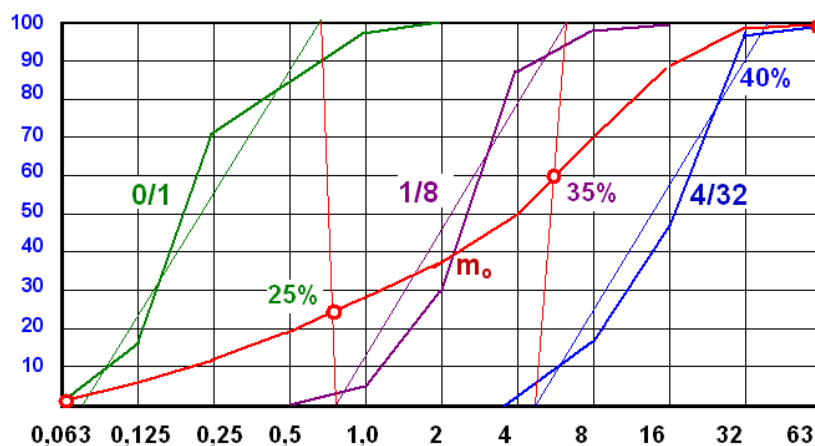

- ~ eredeti szemmegoszlás: m_e
- ~ szétválasztás: homok m_H és kavics m_K
- ~ javítandó szemmegoszlás (követelmény görbe): m_j
- ~ új keverési arányok kiszámítása: a_H, a_K
- ~ javított szemmegoszlás ellenőrzése

$m_e = 4,2$	$a_H + a_K = 1 \quad 100\%$
$m_H = 2,8$	$a_H \cdot m_H + a_K \cdot m_K = m_j \times 1$
$m_K = 8,4$	<hr/>
$m_j = 6,8$	$a_H = \frac{m_K - m_j}{m_K - m_H} = 0,39 \quad a_H = 39\%$
	$a_K = 61\%$

Előírt szemmegoszlás előállítása több frakcióból

Egymást átfedő frakciók:

- $0/1$ mm - finom homok frakció : 25%
- $1/8$ mm - gyöngykavics frakció : 35%
- $4/32$ mm - kavics frakció : 40%
- m_o - követelmény görbe

6. Frissbeton

Betonkeverék:

- megkevert nyers beton
- cementkötés még nem észlelhető
- zsaluzatba még nem dolgozták be

Frissbeton:

- betömörített kiindulási anyag
- tulajdonságai befolyásolják a megszilárdult beton tulajdonságait

A betonkeverék jellemzői:

- keverési arány
- víz-cement tényező
- bedolgozási tényező
- konzisztencia

Keverési arány

A betonalkotók tömegaránya,
a cement tömegéhez viszonyítva
cement : víz : adalék = 1 : 0,5 : 5

6.1 Víz-cement tényező

A víz és a cement tömegének aránya: $X = V/C$

$$V = V_{kev.} + V_{ad.fel.} - V_{ad.1ó.} - V_{pár.} \text{ (lit./m}^3\text{)}$$

$V_{kev.}$ - betonkeveréshez használt víz

$V_{ad.fel.}$ - nedvesség tartalom V_f m%

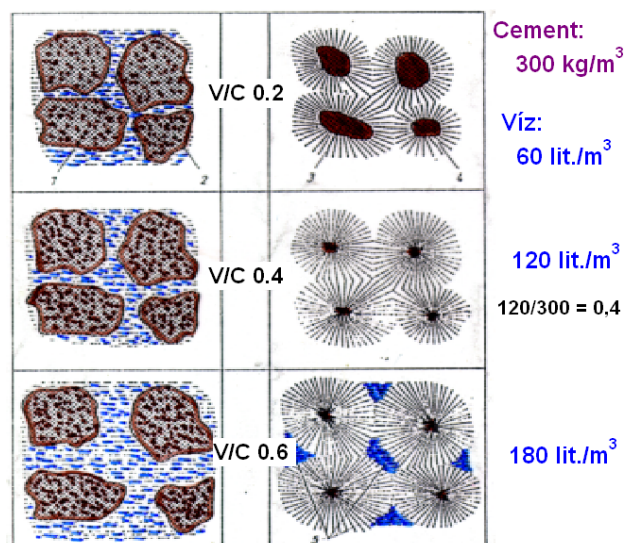
$V_{ad.1ó.}$ - 1órás vízfelvétel m%

$V_{pár.}$ - párolgási veszteség (lit./m³)

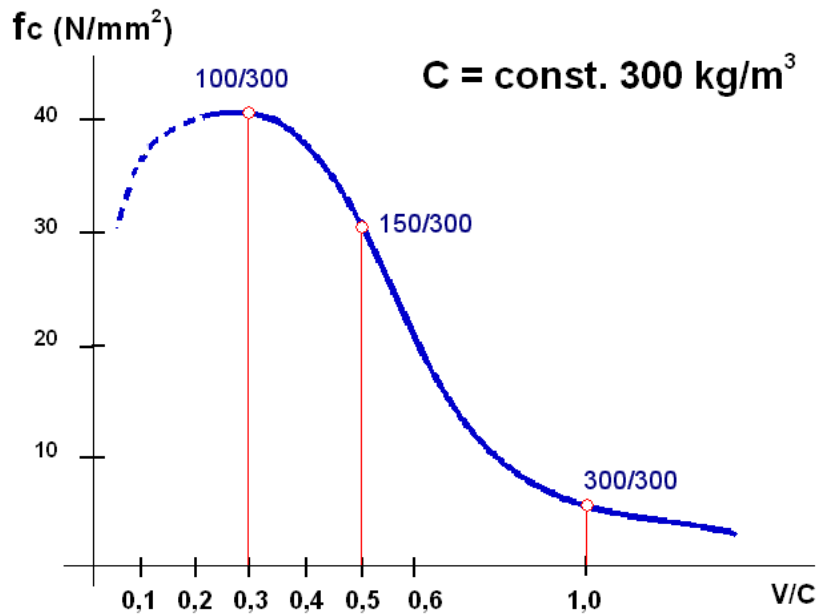
$$C = \text{cement tömege kg/m}^3$$

A víz-cement tényező hatása:

- ~ a cement hidratációjára
- ~ a beton szilárdságára
- ~ a beton zsugorodására

V/C hatása a beton nyomószilárdságára

Bedolgozási tényező:

$$\beta = V_{\text{áda}}(\text{adalék}) / V_{\text{frissbeton}} \quad \beta > 1 \div 1,2$$

Befolyásoló tényezők:

- adalékanyag hézagterfogata
- konzisztencia (vízmenyiség)
- bedolgozás mértéke (levegő tartalom)

6.2 A frissbeton konzisztenciája

Konzisztencia:

- a friss betonkeverék mozgékonyága
- bedolgozási munkaigénye, folyékonyága
- mérőeszközzel vizsgálva, számszerű adat

Konzisztenciák jelölései MSZ 4714: AFN - alig földnedves

FN - földnedves

KK - kissé képlékeny

K - képlékeny

F - folyós

Ö - önthető

Konzisztencia osztályok:

Roskadási osztályok: S1; S2; S3; S4; S5

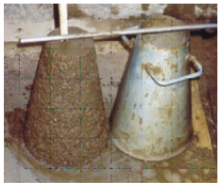
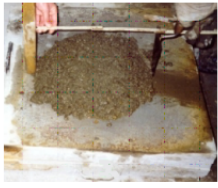

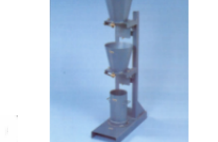
Területi osztályok : F1; F2; F3; F4; F5; F6

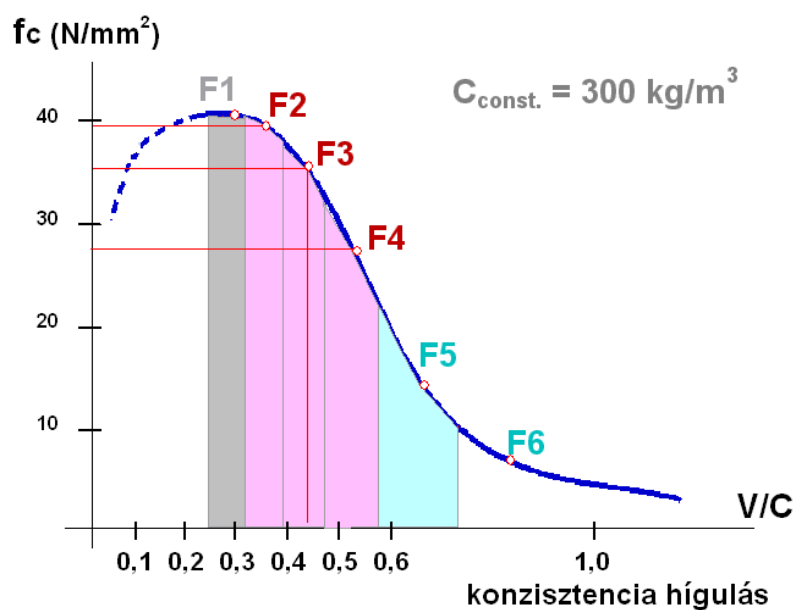
VEBE osztályok : V0; V1; V2; V3; V4

Tömörítési osztályok: C0; C1; C2; C3

Konzisztenciamérő eszközök:

1. Abrams-féle roskadásmérő kúp
2. Területst mérő ejtőasztal
3. Átformálási ütésszám mérő
4. Glanville-féle tömörödés mérő
5. Vebe méter, vibrációs átformálási idő
6. Gráf-féle behatolásmérő

Konzisztencia	MSZ 4714 szerint	Konzisztencia osztályok	MSZ 4798-1 szerint
	Roskadás (mm)	Roskadási osztályok	Roskadási mérték, mm
	KK 20 - 40	S1	10 - 40
	K 41 - 100	S2	50 - 90
	F > 100	S3	100 - 150
		S4	160 - 210
		S5*	220 ≤
	Terület (cm)	Területi osztályok	Területi mérték, mm
	FN < 35	F1*	≤ 340
	KK 36 - 42	F2	350 - 410
	K 43 - 50	F3	420 - 480
	F > 50	F4	490 - 550
		F5	560 - 620
		F6*	630 ≤
	Átformálás (sec)	VEBE osztályok	VEBE-méteres átformálási idő, s
		V0*	≥ 31
	FN 50 - 21	V1	30 - 21
	KK 20 - 8	V2	20 - 11
	K 7 - 3	V3	10 - 6
		V4*	5 - 3
	Tömörödés	Tömörítési osztályok	Tömörítési mérték
	FN 0,70 - 0,75	C0*	≥ 1,46
	KK 0,76 - 0,85	C1	1,45 - 1,26
	K 0,86 - 0,92	C2	1,25 - 1,11
	F 0,93 - 0,97	C3	1,10 - 1,04

Konzisztencia hatása a beton szilárdságára és a bedolgozhatóságára

Konzisztenciát meghatározzák:

- ~ az alkalmazott tömörítési módszer
- ~ a vb. szerkezet mérete, alakja, helyzete
- ~ a vasalás sűrűsége, betonacél-távolság
- ~ zsaluzat (fém, fa, műanyag)

A bedolgozott frissbeton

- A frissbeton jellemzői:**
- testsűrűség
  - betonösszetétel
  - zöldszilárdság
  - szétosztályozódás
  - telítettség

Készítési testsűrűség: ρ t(friss)

$$\rho \text{ t(friss)} > \rho \text{ t(légszáraz)} > \rho \text{ t(száraz)}$$

$$2380 \text{ kg/m}^3 > 2320 \text{ kg/m}^3 > 2290 \text{ kg/m}^3$$

Betonösszetétel:

- tervezett és tényleges
- tömeg és térfogat szerinti

A beton tömeg szerinti összetétele:

$$C : V : A = 1,0 : 0,5 : 5 \quad \rho = 2380 \text{ kg/m}^3$$

$$\text{víztartalom} \quad : (2380 : 6,5) \times 0,5 = 183 \text{ kg/m}^3$$

$$\text{cementtartalom} \quad : (2380 : 6,5) \times 1,0 = 367 \text{ kg/m}^3$$

$$\text{adalékanyag} \quad : \frac{2380 : 6,5}{2,63} \times 5,0 = 1830 \text{ kg/m}^3$$

$$\text{Összesen} \quad : 2380 \text{ kg/m}^3$$

A beton térfogat szerinti összetétele:

$$\text{a víz térfogata} \quad 183 : 1,0 = 183 \text{ liter/m}^3$$

$$\text{cement térfogata} \quad 367 : 3,1 = 118 \text{ liter/m}^3$$

$$\text{adalékanyag térf.} \quad 1830 : 2,63 = 694 \text{ liter/m}^3$$

$$\text{levegőtartalom} \quad \underline{\hspace{10em}} = 5 \text{ liter/m}^3$$

$$\text{Összesen} \quad : 1000 \text{ liter}$$

A levegőtartalom függ: - konzisztenciától

- a bedolgozás mértékétől
- szemszerkezet hézagterfogatától (Vh)
- a cementpép telítettségétől

Zöldszilárdság: $0,2 \div 0,5 \text{ MPa}$ (kohézió)

Szétosztályozódás:

- adalékanyag leülepedése szállításkor
- szegregálódás zsaluzatba öntéskor
- cementlé felúszása vibráláskor

6.3 A frissbeton telítettsége

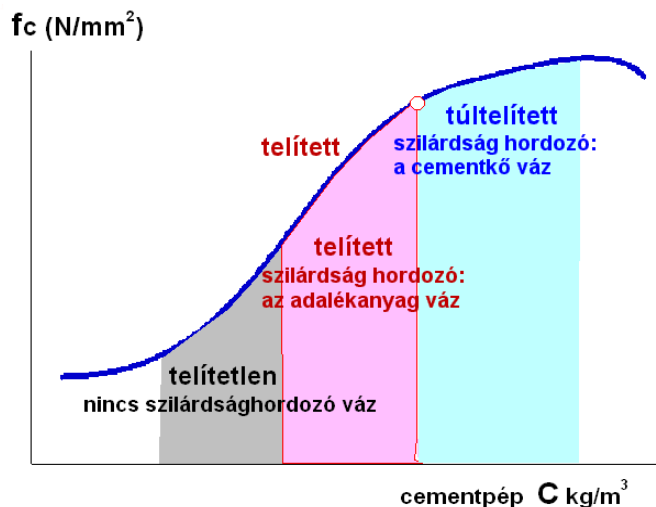
Telítettség mértéke:

- telítetlen beton (telítettség < 100%)
- telített beton (telítettség = 100%)
- túltelített beton (telítettség > 100%)

A telített frissbetonban a cementpép:

- az adalékanyag-váz hézagait éppen kitölti
- adalékanyag szemcsék felületét bevonja

Telítettség hatása a beton szilárdságára

Az adalékanyag hézagterfogata: V_h

- megállapítása vizes adalékanyaggal (nedvesítés, tömörítés, felöntés)
- szemszerkezettől függően: 220 ÷ 300 lit./m³

Példa (telítetlen): $V_h = 260$ lit./m³

víz	:	135 kg/m ³	:	1,0	=	135 liter
cement	:	262 kg/m ³	:	3,1	=	84 liter
<u>adalékanyag</u>	:	<u>1946 kg/m³</u>	:	<u>2,63</u>	=	<u>740 liter</u>
összesen	:	2343 kg/m ³				959 liter

Cementpép hiány: $260 - (84 + 135) = 41$ lit./m³ frissbeton

Telítettség mértéke: $100(260 - 41) : 260 = 84\%$

Példa (túltelített): $V_h = 260$ lit./m³

víz	:	180 kg/m ³	:	1,0	=	180 liter
cement	:	460 kg/m ³	:	3,1	=	148 liter
<u>adalékanyag</u>	:	<u>1766 kg/m³</u>	:	<u>2,63</u>	=	<u>672 liter</u>
összesen	:	2406 kg/m ³				1000 liter

Cementpép többlet: $(180 + 148) - 260 = 68$ lit./m³

A túltelítettség mértéke: $100(260 + 68) : 260 = 126\%$

7. Betonok jelölése és minősítése

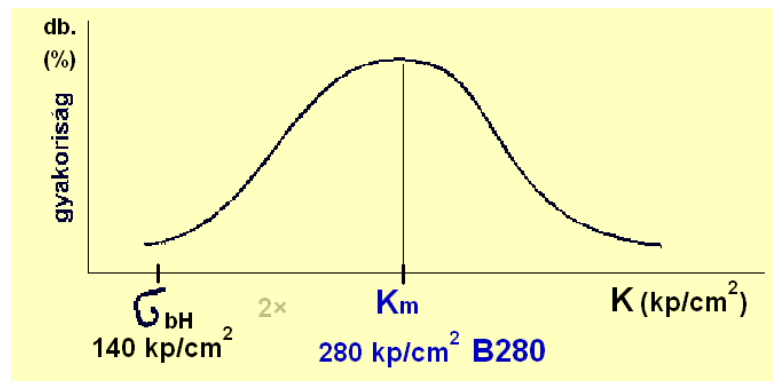
A B280 és C16/20 jelölések értelmezése:

- dimenzió változás (kp/cm^2 , N/mm^2)
- próbatestek alakja és mérete változott
- átlagszilárdság helyett minősítő (küszöb, előírt) szilárdság
- S (szórás) figyelembevétele

Minősítés:

- B280 minősítő szilárdság alapján

K_m - átlagszilárdság
betonkockán
mérve

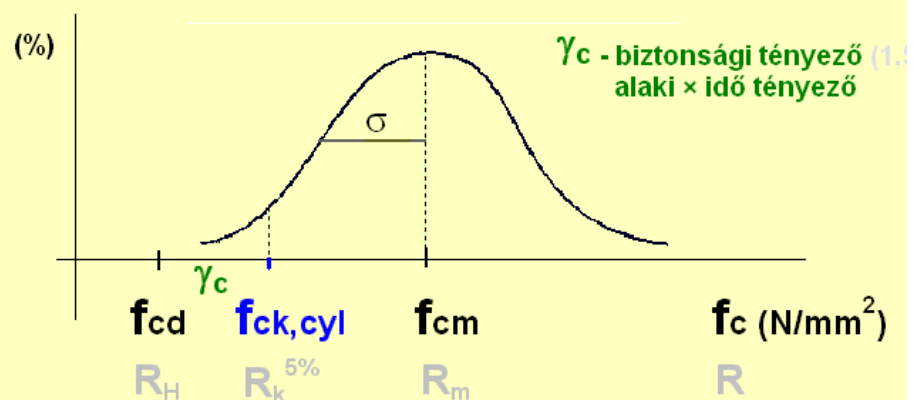
- $f_{ck, cyl}$ C16/20
előírt, jellemző nyomószilárdság (karakterisztikus érték) alapján

f_c - a beton nyomószilárdsága

f_{cd} - tervezett nyomószilárdság (számítási érték)

$f_{ck, cyl}$ - a beton jellemző (előírt) nyomószilárdsága
5% -os alulmaradáshoz tartozó
karakterisztikus érték, hengeren vizsgálva
(legkisebb jellemző hengersizilárdság)

f_{cm} - a beton átlagos nyomószilárdsága

C16/20 - jellemző nyomószilárdság

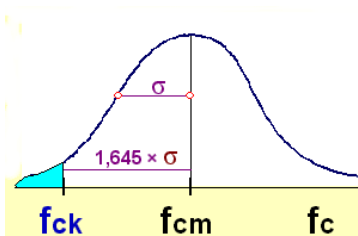
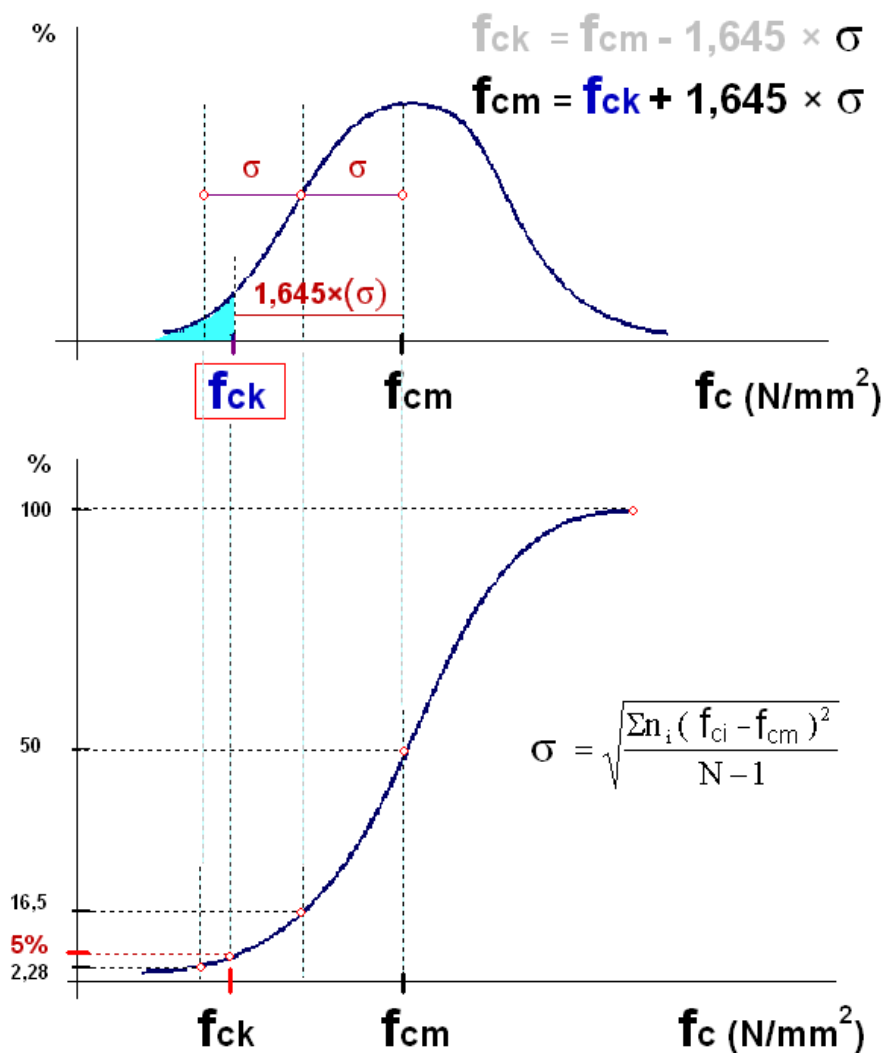
7.1 Jellemző nyomószilárdság, előírt érték

Jellemző nyomószilárdság: - Gauss-féle haranggörbe

- Student-féle eloszlás

- szórás érték

- jellemző nyomószilárdság: $f_{ck} = f_{cm} - 1,645 \times \sigma$

f_{ck} 5%-os alulmaradási valószínűséghez tartozó jellemző szilárdság karakterisztikus érték

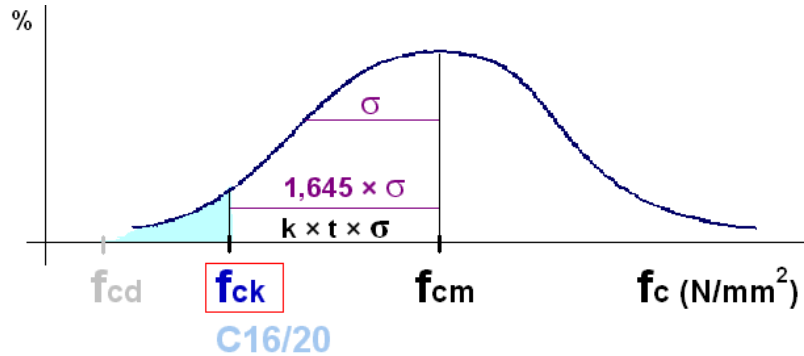
$f_{ck,cyl}$ - hengeren
 $f_{ck,cube}$ - kockán
 f_{cm} - átlagszilárdság

$f_{ck} = f_{cm} - 1,645 \times \sigma$
 $f_{cm} = f_{ck} + 1,645 \times \sigma$

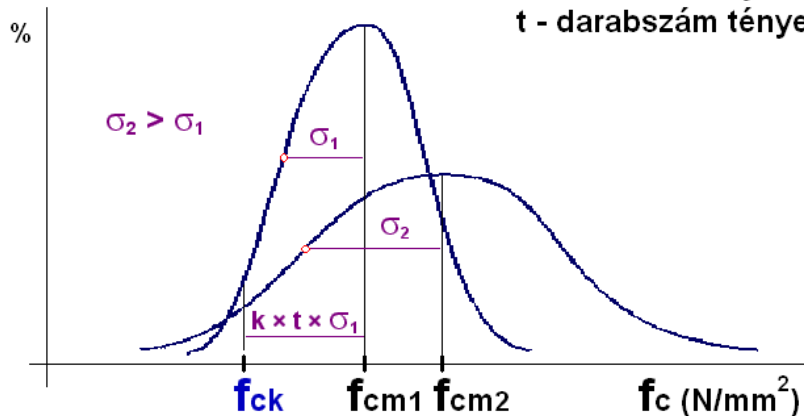

Előírt (minősítő) szilárdság:

- jellemző szilárdság alkalmazása
- jellemző szilárdsági érték: f_{ck}
- átlagszilárdság: $f_{cm} = f_{ck} + k \times t \times \sigma$

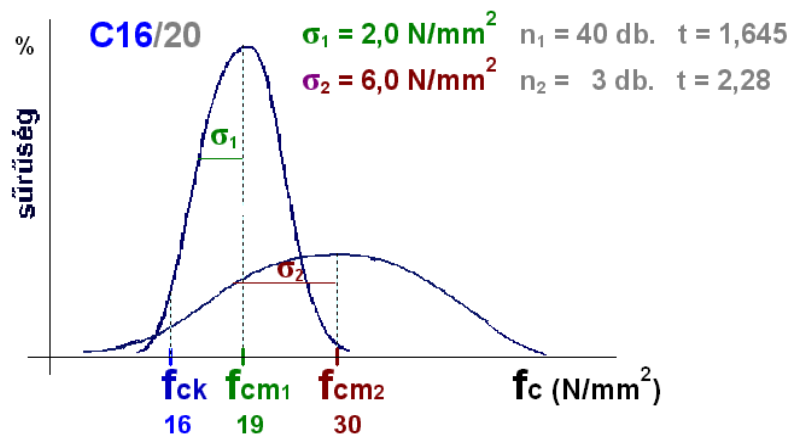

$f_{cm} = f_{ck} + k \times t \times \sigma$
 k- eloszlási tényező
 t - darabszám tényező

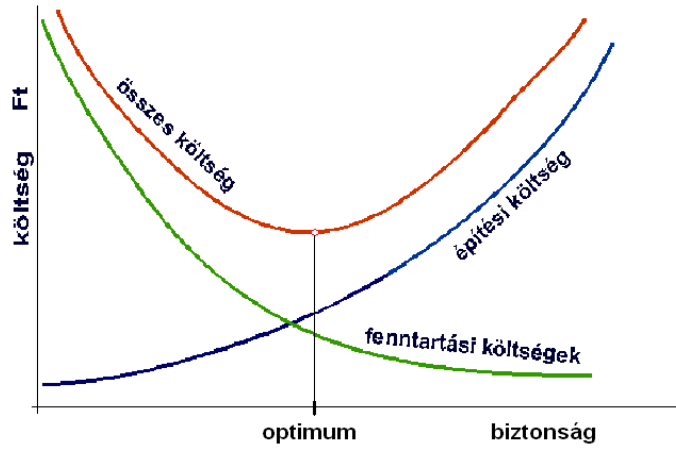
A szórás értékét befolyásoló tényezők:

- technológiai fegyelem
- azonos tulajdonságok
- egyenletes minőség (gazdasági előny)

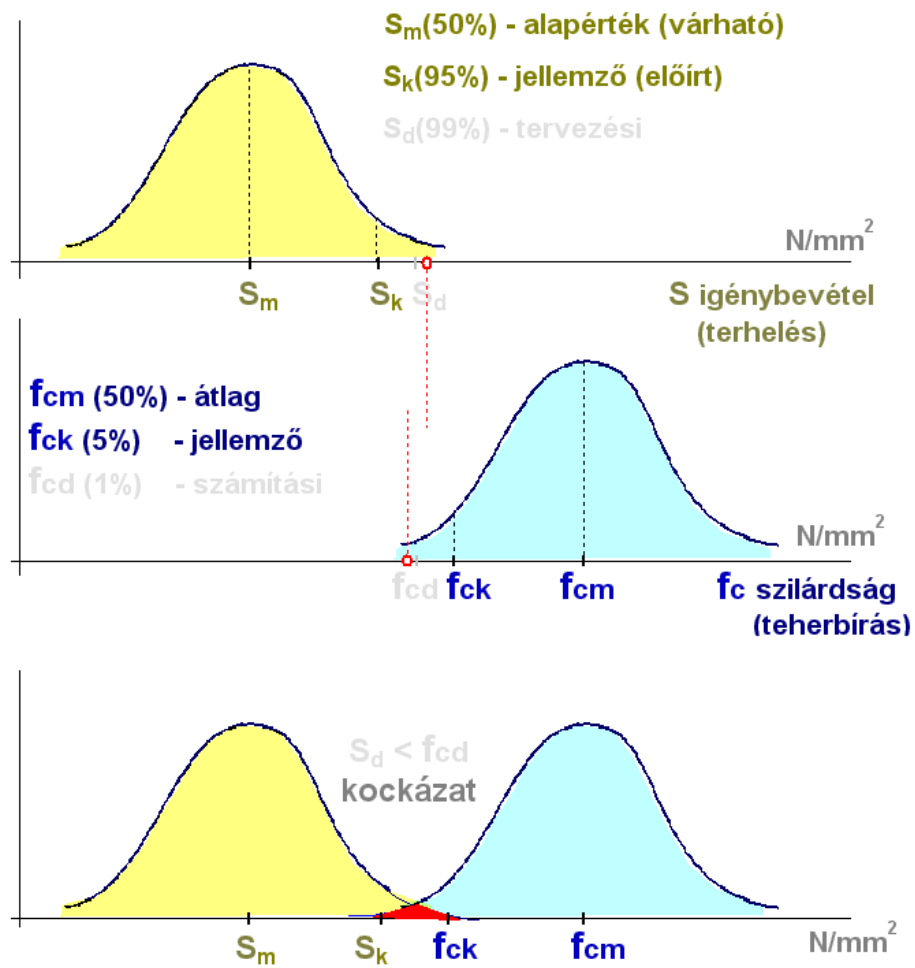

7.2 Vasbeton szerkezetek méretezési elve

Optimális biztonság:
~ a biztonság költségvonzata

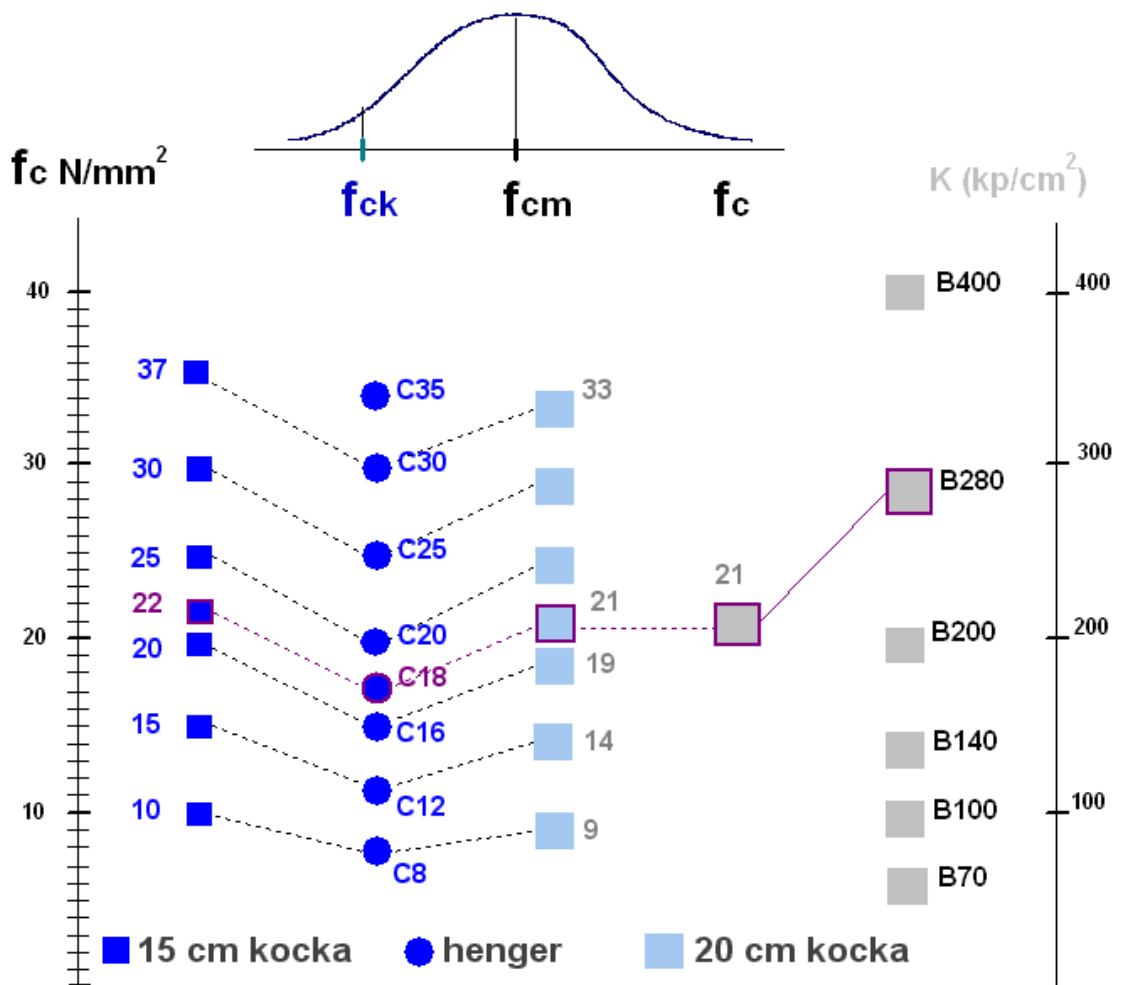
MSZ 15 022 - optimális biztonságon alapuló méretezési módszer

Betonszerkezetek terhelése és teherbírása

Betonok nyomószilárdsági osztályai:

~ a betonok jellemző nyomószilárdsága (összefüggések)

f_{ck} - a beton (előírt) jellemző nyomószilárdsága
f_{ck,cyl} - hengeren **f_{ck,cube}** - kockán vizsgálva

Nyomószilárdsági osztályok: (MSZ 4798-1)

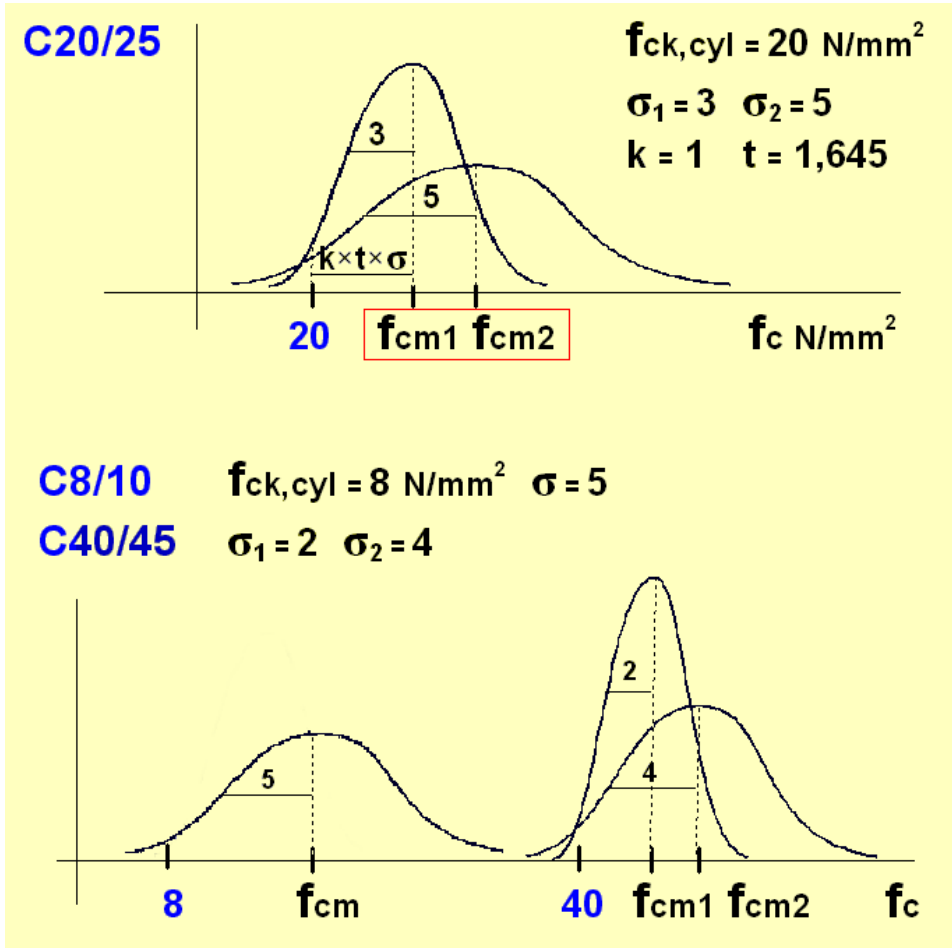
	f _{ck,cyl} / f _{ck,cube}	
C8/10	8	10
C12/15	12	15
C16/20	16	20
C20/25	20	25
C25/30	25	30
C30/37	30	37
C35/45	35	45

C40/50	40	50
C45/55	45	55
C50/60	50	60
C55/67	55	67
C60/75	60	75
C70/85	70	85
C80/95	80	95
C90/105	90	105
C100/115	100	115

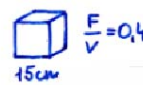
7.3 Tervezendő nyomószilárdság

f_{cm} meghatározása a jellemző szilárdságból:

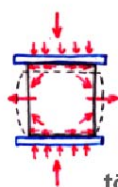
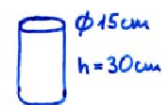
~ példák a tervezendő szilárdságra

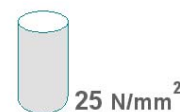
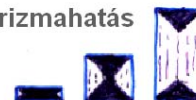
$$\frac{F}{V} = \frac{2400 \text{ cm}^2}{8000 \text{ cm}^3} = 0,3$$

$$\frac{F}{V} = 0,4$$

prizmahatás

A próbatestek alakjának és méretének hatása a szilárdságra

8. A betonok összetételének tervezése

A beton összetételének tervezése: (1m³)

A megoldásakor figyelembe kell venni:

- az előírt betonszilárdságot
- az adalékanyag minőségét
- a betonkeverés és bedolgozás módját
- méreti- és szerkezeti adottságokat
- az acélbetétek korrózió védelmét
- a betonszilárdítás körülményeit
- a frissbeton telítettségét
- a munkahelyi adottságtól függő szórást

Betontervezési módszerek

Tervezés matematikai egyenletekkel

- egyszerű és áttekinthető módszer
- követi az összefüggéseket és hatásokat
- kis számú változót vesz figyelembe
- korlátozott a képletek adta lehetőség

Táblázatos tervezési módszer

- nem tartalmaz minden esetet
- egyszerű, interpolálás szükséges

Grafikonos tervezési módszer

- adat-meghatározás nomogramokból
- számítás nélkül, korlátozott pontosság

Tervezési feltételek meghatározása

A cementfajta kiválasztása

- a beton szilárdságának biztosítása
- szulfátállóság, fagyállóság, stb.
- speciális igények kielégítése

Cél: a beton telítettségének biztosítása

Telítettséget meghatározza:

az adalékanyag hézagterfogata
cementpép mennyisége

Adalékanyag kiválasztása

- cementtakarékos betonhoz: Mopt. I.oszt
- agyag-iszap $f < 3\%$

Cél: minél nagyobb d_{max} alkalmazása

d_{max} meghatározása:

legkisebb keresztmetszet 1/3,
vasalás között 90%-os áthullás

Cél: minimális cementfelhasználás C_{min} .

C_{min.} meghatározása:

- adalékanyag osztálya, d_{max}
- szerkezet védettsége, pH biztosítás
- táblázati érték: > 125 kg/m³

Konzisztencia megválasztása

- vb. szerkezet alakja és vasalása
  - szállítás és a tömörítés módja
  - adalékszerek alkalmazása
- Cél: minél szárazabb (F1) alkalmazása

Átlagos nyomószilárdság meghatározása

- f_{ck} jellemző nyomószilárdság figyelembevétele
- munkahelyi szórás (σ) darabszám (t)

$$f_{cm} = f_{ck} + k \times t \times \sigma$$

8.1 Kiindulási adatok meghatározása**Betontechnológiai adatok:**

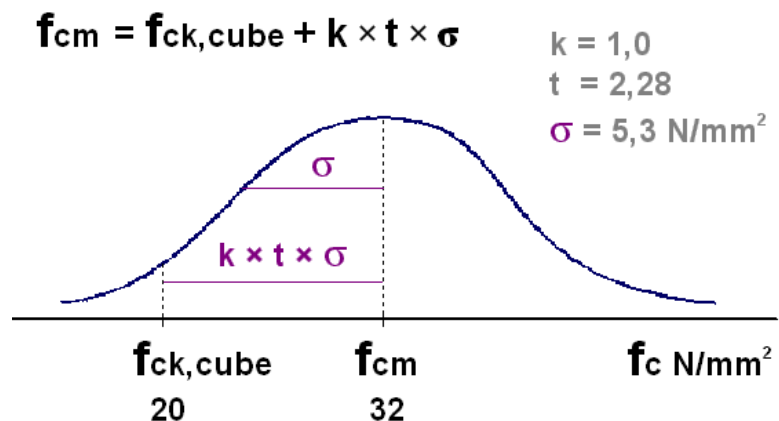
- betonozandó: vasbeton szerkezet
- jellemző nyomószilárdsági érték: C16/20
- konzisztencia: F3 képlékeny (helyszíni betonozás)
- d_{max} = 16mm testsűrűség: 2630kg/m³
- nedvesség: n_f = 2% f. modulus: m = 5,6
- szórás: 6 N/mm²
- n= 3db. t=2,28 k=1,0
- cement: CEM II/A - V32,5N
- a beton jelölése: C16/20 – 16 – F3

Átlagos nyomószilárdság meghatározása:

f_{ck,cube}: 20 N/mm² (15 cm)

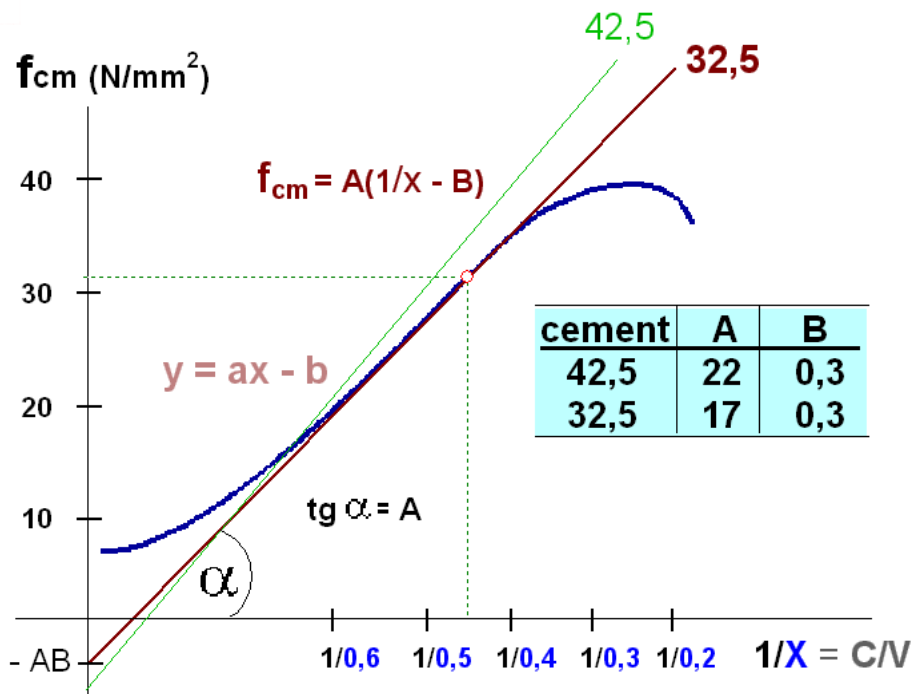
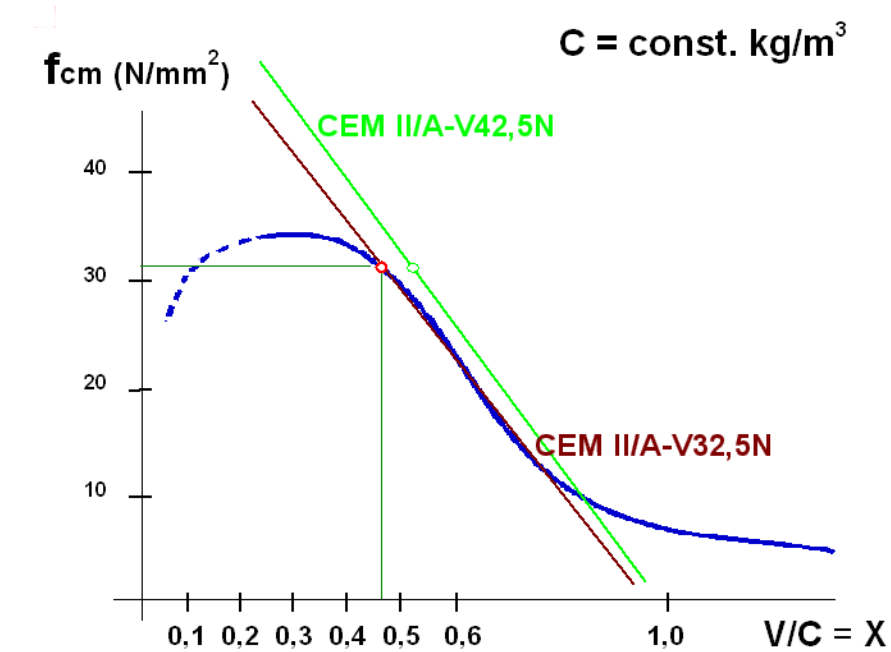
$$f_{cm} = f_{ck} + k \times t \times \sigma$$

$$f_{cm} = 20 + 1,0 \times 2,28 \times 5,3 = 32 \text{ N/mm}^2$$

Vízcement-tényező meghatározása

- ~ V/C és a szilárdság összefüggése
- ~ az összefüggés matematikai képlete
- ~ Bolomey-Palotás képlet

Vízcement-tényező:

$f_{cm} = A(1/X - B)$

$32 = 17(C/V - 0,3) \quad C/V = 32:17 + 0,3 = 2,18 \quad V/C = X = 0,46$

Cement és vízmennyiség

F1 (földnedves) beton vízigénye:

$$V_{F1} = 0,1C + 23(11 - m)$$

$$X = 0,1 + 23(11 - m):C$$

Cement szükséglet földnedves betonhoz:

$$C_{F1} = 23(11 - m):(X - 0,1) = 23(11 - 5,6):(0,46 - 0,1) = 354 \text{ kg/m}^3$$

Vízszükséglet földnedves betonhoz:

$$X = V/C \quad V = C \times X$$

$$V_{F1} = 354 \times 0,46 = 163 \text{ kg/m}^3$$

Vízszükséglet képlékeny (F3) betonhoz:

$$V_{F3} = V_{F1} \times h \quad h - \text{higítási tényező}$$

	<u>konziszt.</u>	<u>h</u>
F1		1,0
F2		1,15
F3		1,25

$$V_{F3} = 163 \times 1,25 = 204 \text{ liter/m}^3$$

Cementmennyiség: $C = 204 : 0,46 = 443 \text{ kg/m}^3$

Cementmennyiség ellenőrzése:

Cmin:	nem védett			védett
	dmax	I.o	II.o	I.o
	8 mm	290	320	260
	16 mm	260	290	230
	32 mm	240	260	210

$$C = 443 \text{ kg/m}^3 > C_{\min} = 290 \text{ kg/m}^3$$

Adalék és a beton alkotói

Az adalékanyag mennyisége:

$$1\text{m}^3 = 1000 \text{ lit.} = V_a + V_c + V_v + L$$

$$1\text{m}^3 \text{ friss beton levegőtartalma: } L = 5 \text{ liter}$$

	<u>konziszt.</u>	<u>L lit.</u>
F1		10 ÷ 20
F2		5 ÷ 10
F3		0 ÷ 5

$$V_a = 1000 - 443/3,1 - 204 - 5 = 648 \text{ lit./m}^3$$

$$\text{Adalék tömege: } a = 648 \times 2,63 = 1704 \text{ kg/m}^3$$

Adalékanyag és a víz korrekciója:

$$a_{\text{jav}} = a + n\% / 100 \times a =$$

$$1704 + 2\% / 100 \times 1704 = 1738 \text{ kg/m}^3$$

$$a_{\text{jav}} - a = 34 \text{ lit. víz az adalék felületén}$$

$$V_{\text{jav}} = V - (a_{\text{jav}} - a) + V_p = 204 - 34 + 2,4 = 172 \text{ lit./m}^3 \quad V_p = 0,1\%$$

A tervezett beton összetétele (1 m³): C = 443 kg
 V = 172 liter
 $a = 1738 \text{ kg/m}^3$
 A friss beton testsűrűsége: 2353 kg/m^3

Egy keveréshez szükséges alkotók:

Betonkeverő: V = 500 lit. $\beta = 1,15$ $V_{kev} = 0,435 \text{ m}^3$

Keverési utasítás: 1 m^3 1 keverés
 - cement : 443 kg x 0,435 = 193 kg 200 kg
 - adaléka.: 1738 kg x 0,435 = 756 kg 785 kg
 - víz : 172 lit x 0,435 = 75 lit 78 lit

8.2 Betonösszetétel tervezése táblázattal

Táblázatok sorozata d_{max} szerint.

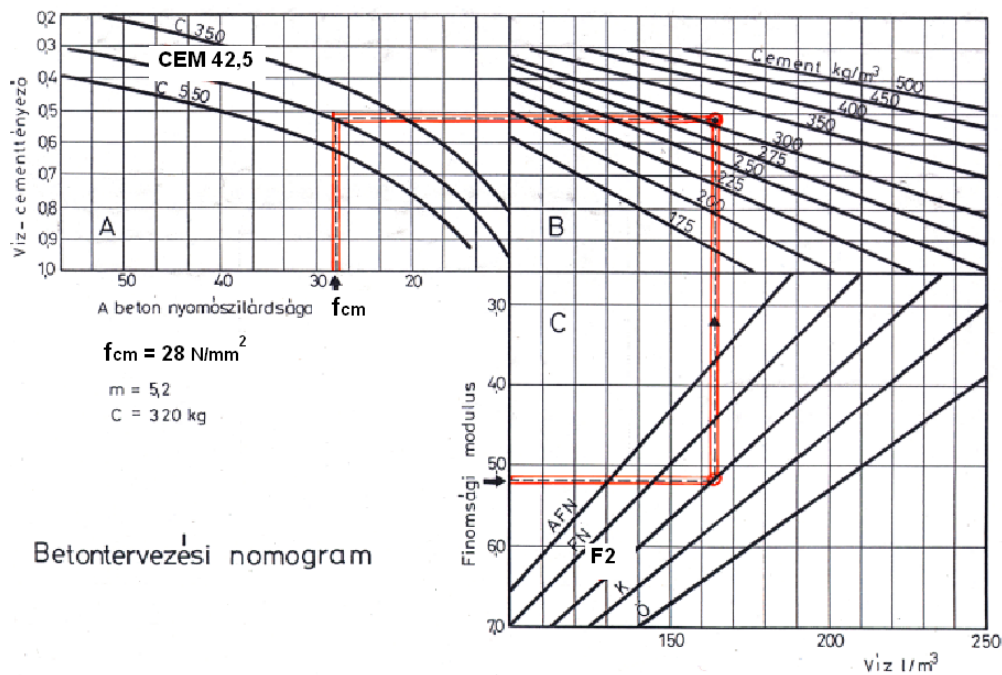
Figyelembe vett változók: - a cement fajtája (márka)
 - d_{max} és az adalékanyag osztálya
 - a frissbeton konzisztenciája
 - a beton szilárdsági jele (osztály)

$d_{max} = 16 \text{ mm}$										
Cement	Beton	Alkotók	Adalékanyag szemmegoszlása							
			I. oszt.				II. oszt.			
			F1	F2	F3	F4	F1	F2	F3	F4
32,5	C20	Cement	280	330	380	450	310	360	430	500
		Víz	135	155	185	215	150	180	210	245
		Adalék	1 950	1 950	1 830	1 690	1 870	1 860	1 720	1 570
	C16	Cement	250	280	330	400	270	310	380	450
		Víz	135	155	180	210	150	180	205	240
		Adalék	1 950	1 950	1 880	1 740	1 870	1 870	1 780	1 620
	C12	Cement	210	240	270	320	240	270	320	370
		Víz	135	155	180	210	150	180	200	235
		Adalék	1 950	1 950	1 930	1 810	1 870	1 870	1 840	1 700
42,5	C20	Cement	240	270	300	370	270	310	350	410
		Víz	135	155	180	210	150	180	200	240
		Adalék	1 950	1 950	1 910	1 770	1 870	1 870	1 810	1 660
	C16	Cement	210	230	260	320	230	265	300	340
		Víz	135	155	180	210	150	180	200	235
		Adalék	1 950	1 950	1 940	1 810	1 870	1 870	1 860	1 730
	C12	Cement	190	210	230	270	205	230	260	300
		Víz	135	155	180	210	150	180	200	235
		Adalék	1 950	1 950	1 950	1 860	1 870	1 870	1 870	1 760

Cementmegtakarítási lehetőségek:

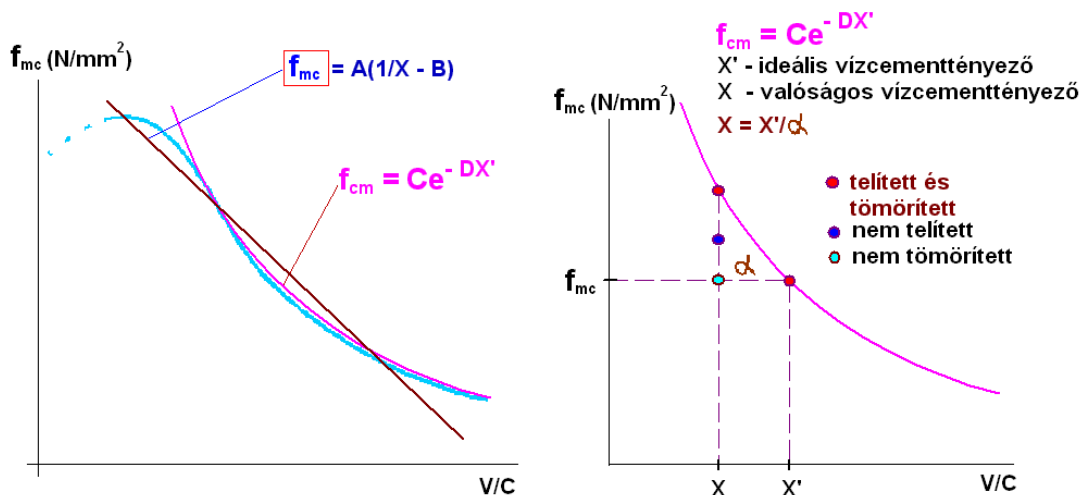
- 16 mm, II.o, F3, C32,5 $\sigma = 4$: 380kg   kg
- adalékanyag osztály (I.o) : 330   - 50
- dmax növelés (32 mm) : 370   - 10
- konzisztencia (F1) : 270   - 110
- cementmárka növelés (42,5) : 300   - 80
- szórás csökkentés ($\sigma = 2$) : 320   - 60
- I.o, 32 mm, F1 együtt : 230   - 150

Betontervezés grafikonnal (nomogram):

Betontervezési nomogram

Ujhelyi-féle betontervezési módszer:

C és D - kísérleti állandók (ld. A; B)

α - a beton levegőtartalmától függő tényező

9. A beton készítése

A betonkészítés munkamenete:

- alapanyagok fogadása és tárolása
- betonösszetevők mérése és adagolása
- a beton keverése
- a friss betonkeverék szállítása
- a beton bedolgozása és tömörítése
- a beton szilárdítása és utókezelése

Beton alapanyagainak fogadása és tárolása:

fogadás: önürítés

speciális markoló

vagonfordító

serleges elevátor

osztályozás : vibrációs és rezonancia rosta

dobrosta

hidrociklon (Rheax)

szállítás: szállítószalag

serleges elevátor

radiális kotróveder

tárolás : szabadtéri depóniák

silók és tartályok

Horizontális elrendezésű betonkeverő telep

Ömlesztett cement:

- túlnyomásos cementszállító gk.
- polimax szivattyú (vasúti kocsi)
- aerációs csatorna
- csiga szállítók
- cement silók

Betonösszetevők mérése és adagolása:

adalékanyag: térfogat és tömeg szerint
összegző és soros
automata fotocellás
pneumatikus szektorzárás

cement: forgócellás adagoló
csigás adagoló

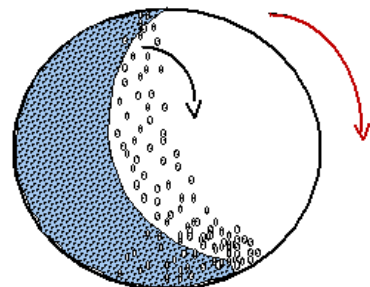
víz: automata vízmérő óra (áramlásmérő)
billenő-edényes vízadagoló
radioizotópos mérőszonda
elektromos műszerekkel ellenőrizve

A beton keverése

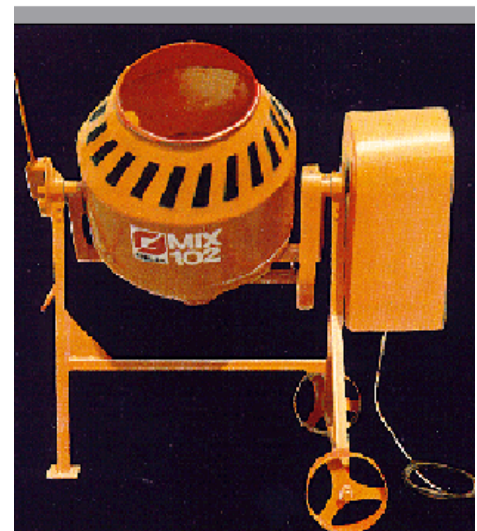
A beton előállítás: - kézi keveréssel
- szabadonejtő keverővel
- kényszerkeverővel

Szabadonejtő keverők:

- keverés gravitációs úton ($S = 4\div 6 \text{ MPa}$)
- F3 és F4 konzisztenciákhoz (F1- hez nem)
- különböző d_{max} betonhoz
- adagolás sorrendje: V9 + A1+C + A9 + V1
- keverési idő: 2÷3 perc

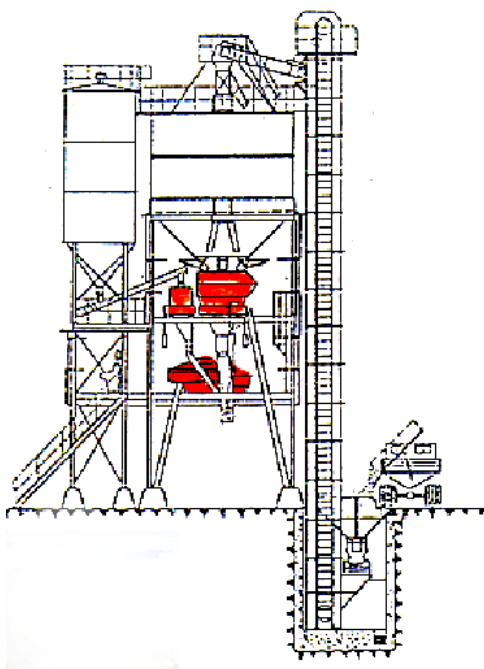
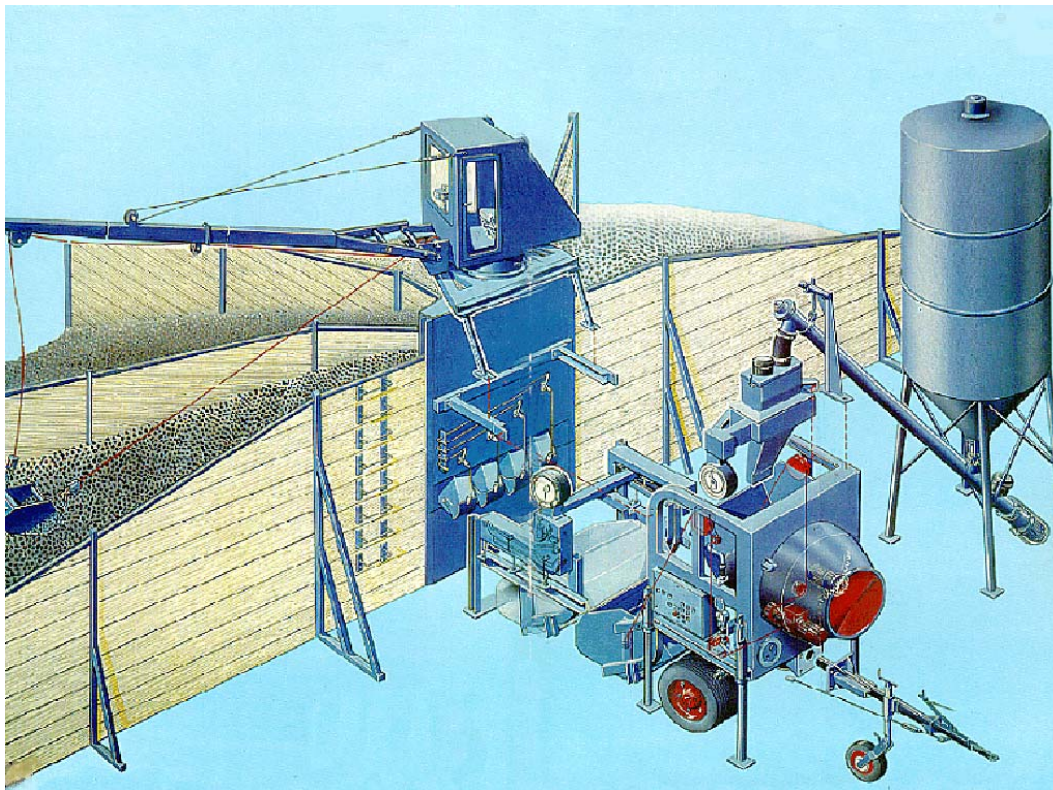
Kényszerkeverők:

- intenzív keverés
- egyenletes betonkeverék ($S = 2\div 4 \text{ N/mm}^2$)
- F4, F3, F2, F1 konzisztenciákhoz
- adagolás sorrendje: A + C + V
- keverési idő: 1,5÷2 perc

Betonkeverő központok:

- betonkeverő telepek és betongyárok
- horizontális és vertikális elrendezés
- téliesített beton előállítás
- gazdasági előny: alapanyag előkészítés automatizálás
egyenletes minőség
káló csökkentés

A beton szállítása

Szállítás üzemen belül:

- konténer (targonca, kötött pálya)
- szivattyú (pneumatikus cső)

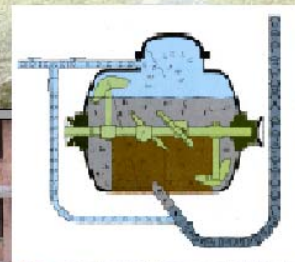
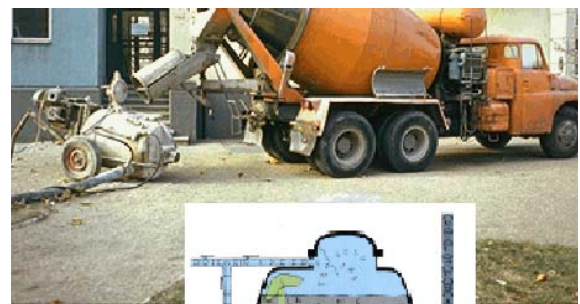
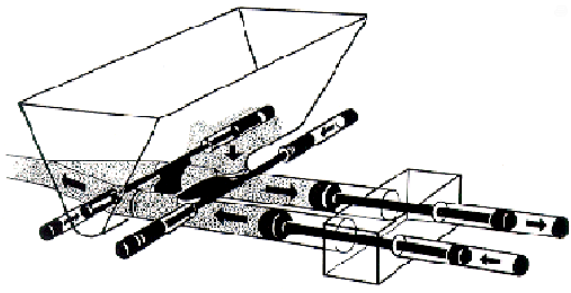
Szállítás építéshelyre (transzportbeton):

- zártplatós gépkocsi
- betonfogadó hidraulikus ürítő tartály
- keverő-szállító mixer gépkocsi

Építéshelyi szállítás:

- daruzott önürítő konténer
- helyszíni betonátkeverő
- betonszivattyú autódaruval, mixer gépkocsi
- dugattyús és pneumatikus betonszivattyú

Betonszivattyú szerkezeti felépítése és alkalmazása

A beton tömörítése

Követelmény a beton tömörítésekor:

- minimális hézag- és pórustartalom

A tömöríthetőséget befolyásolják:

- a beton konzisztenciája és telítettsége
- az adalékanyag alakja
- a szerkezet alakja, tömege, vasaltsága

Betontömörítési eljárások:

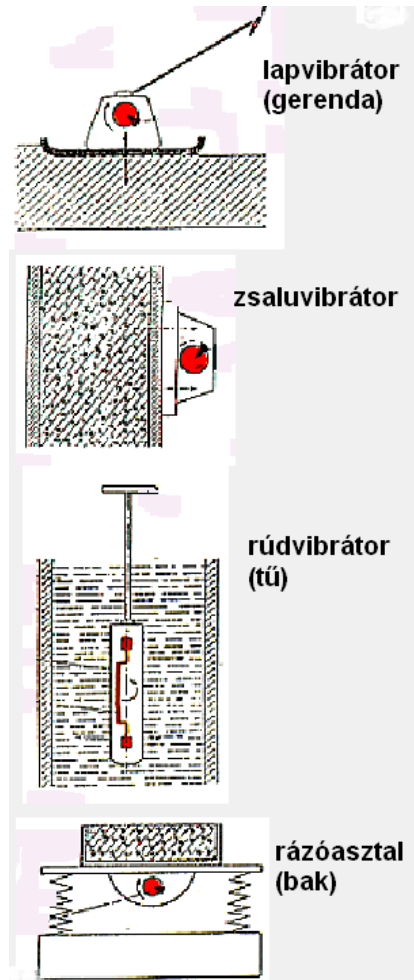
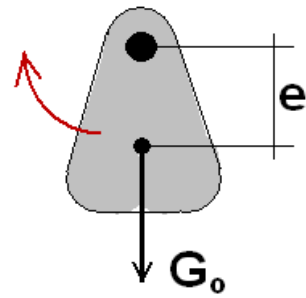
- csömöszölés és döngölés
- sajtolás és prézelés
- hengerlés és centrifugálás
- vákuumozás
- vibrálás

Vibrációs betontömörítés:

- excentrikus tömeget forgatunk
- rezgésbe hozza a beton alkotóelemeit
- rezgés hatására a beton tömörödik
- lecsökken a szemcsék közötti súrlódás
- viszkózus folyadékként viselkedik a beton
- adalékanyagból vázszerkezet jön létre

Vibrátorok típusai:(betontömörítő eszközök)

- merülő rúd vibrátor
- felületi lapvibrátor
- zsalurázó vibrátor
- rázóasztal, rázóbak

Rázóasztal működési elve: $G_0 \times e = G_ö \times A$

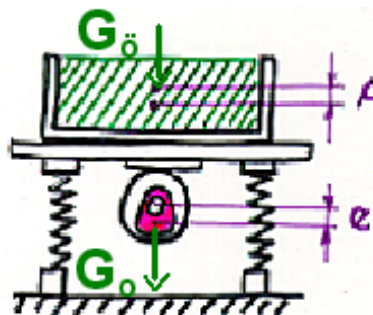
n - rezgésszám: 2850÷6000 f/min

A - amplitudó : 0,03÷0,1 mm

G_0 - vibró tömeg (erő)

$G_ö$ - vibrált tömeg

e - excentricitás

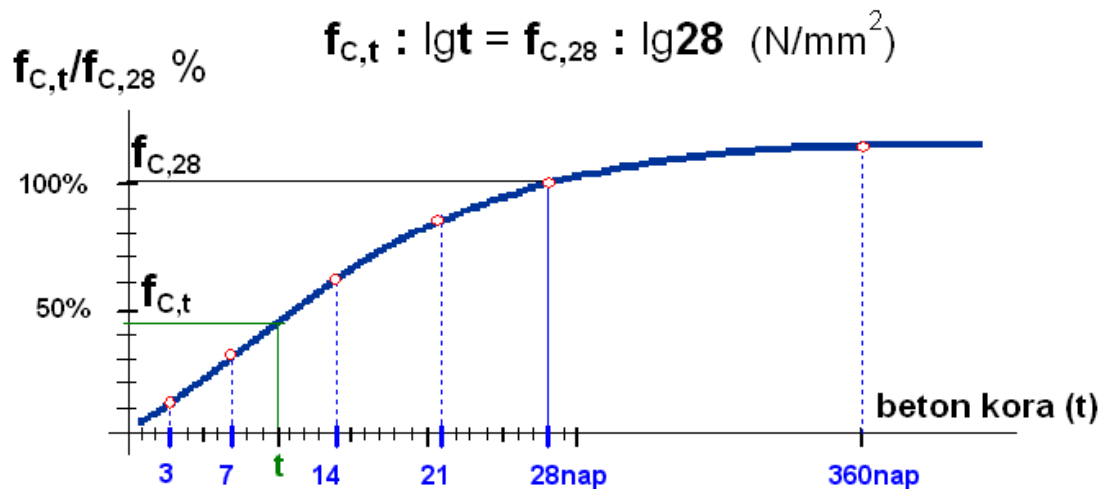
Betonszilárdítás

Frissbeton védelme: - utókezelés
 - fólia takarás
 - műanyag bevonat

Beton szilárdulása: - természetes
 - mesterséges

Természetesen szilárduló beton:

28 nap alatt elért szilárdság: $f_{c,28} = f_{cm}$
 ~ a szilárdulás üteme 15÷20 °C -on

A lassú szilárdulás hátrányai:

- lassú kizsaluzás- és sablonforduló
- elhúzódó építkezési ütem

Betontechnológia szilárdságok:

- kizsaluzási szilárdság: $0,3 \div 0,5 \times f_{c,28}$
- feszített szerkezetek : $0,7 \times f_{c,28}$
- szállítás és szerelés : $0,8 \times f_{c,28}$

Betonszilárdítás gyorsításának módszerei

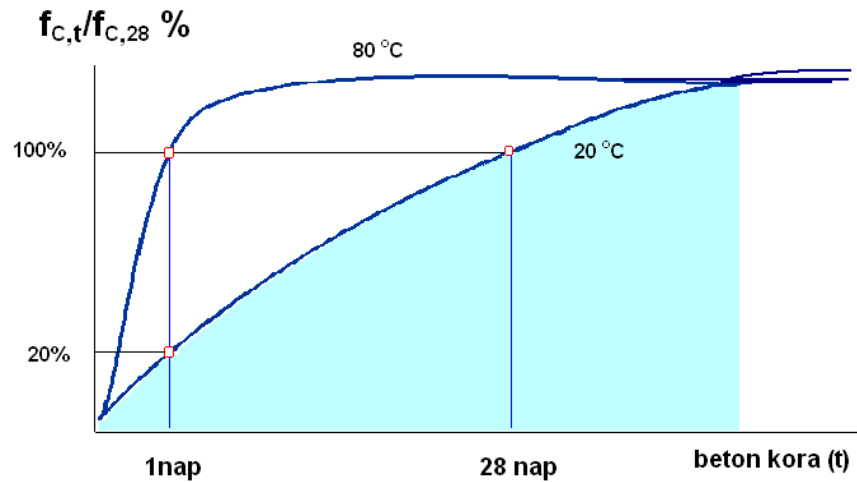
Hidegszilárdítások:

- cement őrlésfinomságának növelése
- cement mennyisége és minősége 42,5R
- V/C csökkentése, F1 alkalmazása
- vegyszeres betonszilárdítás
- adalékanyag és keverővíz előmelegítése

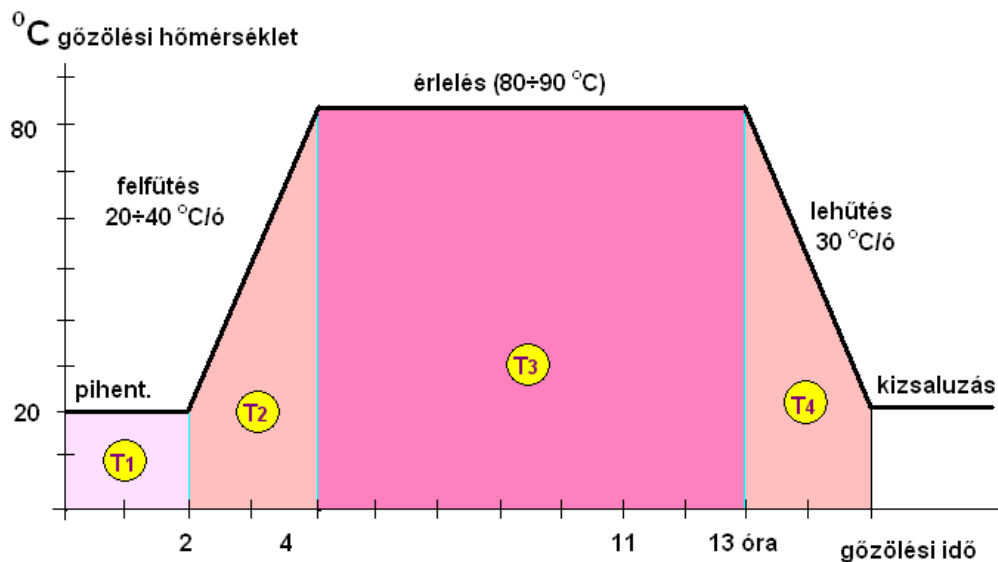

Hőszilárdítások: a cementhidratáció °C függő

- a beton melegítése (hősugárzók)
- gőzölés: gőzölő akna, búra, kamra, alagút, tálcás sablon, stb.
- autokláválás (9atm. 185 °C)
- elektromos áram (fűtőkábelek)
- infravörös sugárzók

A beton**gőzölése:**

- gőzölési diagram alapján
- gőzölés szakaszai: 1. pihentetés
2. felfűtés
3. izotermikus érlelés
4. lehűtés

Hőmérséklet x idő szükséglet :

$$T_1 + T_2 + T_3 + T_4 = 600 \div 900 \text{ ó} \times \text{°C}$$

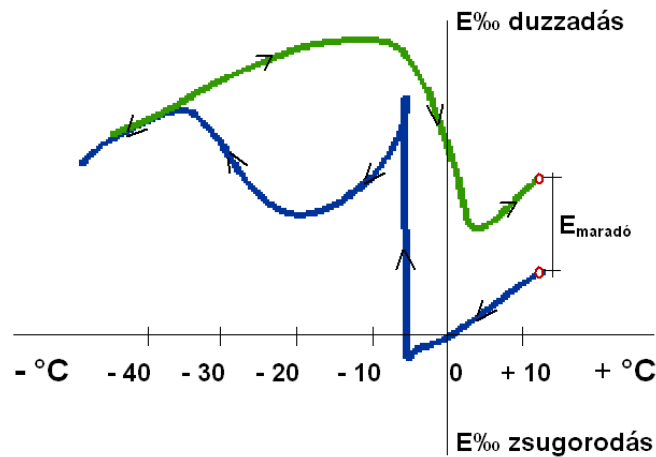
A beton gőzölési diagramja

Fagy hatása a beton szilárdulására:

- csökken a cement hidratációja
  - 5 °C a hidratáció 10%-os
  - 10 °C a hidratáció minimális
- lassul a cement kötése
- megáll a beton szilárdulása
- a jég szétroncsolja a betonszerkezetet

Fagy hatása a friss betonra:

1. Kötés előtt fagy meg a beton (0 ÷ 2 ó)
(minimális a károsodás)
2. Kötés közben fagy meg (2 ÷ 12 ó)
(maximális a károsodás)
3. Kötés után fagy meg (12 ÷ 24 ó)
($f_{cm} > 15 \text{ N/mm}^2$ minimális a károsodás)

A frissbeton fagyás közbeni alakváltozása

A fagy hatásának csökkentése:

- vegyi adalékszer (kötésgyorsító)
- kis V/C alkalmazása, F1 konzisztencia
- CEM 42,5R (rapid cement + Q)
- hőszigetelt zsaluzat
- a szerkezet melegítése (fűtött zsaluzat)
- melegbeton készítés (termosz módszer)
- légpórus képzés (szilárd állapotban)

10. A beton adalékszerei

A korszerű építési technológiák igényei a betonnal szemben:

- bedolgozhatóság, szivattyúzhatóság
- nagy kezdőszilárdság
- fagyállóság, vízzáróság, stb.

Felhasználásuk célja:

- betonkeverék tulajdonságának javítása
- szilárdulási folyamatok befolyásolása
- a beton tulajdonságainak javítása

Adalékszerek:

- megjelenés: folyadék- és por formában
- adagolás: keverővízbe és poranyagként
- mennyiség: a cement tömegének 0,2÷3%-a
- hatás: főhatás és mellékhatás
- alkalmazás: több adalékszer együtt

Adalékszerek főhatásuk alapján:

- konzisztencia javító anyagok
- légpórus képző adalékszerek
- kötés- és szilárdulás szabályozók
- vízzáróságot fokozó és tömítő anyagok
- felületkezelő adalékszerek

Konzisztencia javító adalékszerek

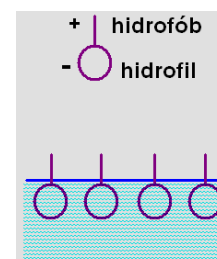
Plasztifikátorokkal elérhető hatások:

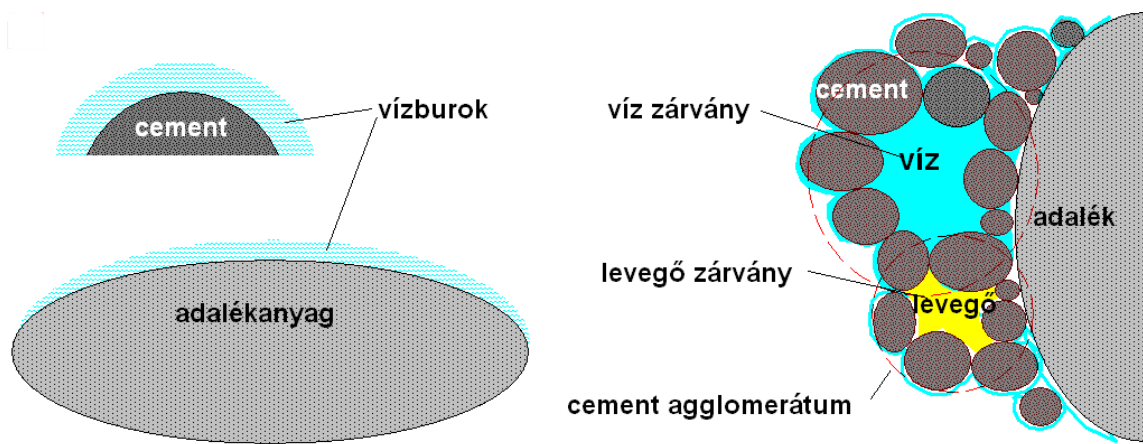
- hígul a friss betonkeverék konzisztenciája
- javul: bedolgozhatóság, szivattyúzhatóság

Azonos konzisztenciánál, csökken a vízigény
növekszik: betonszilárdság és tömörség

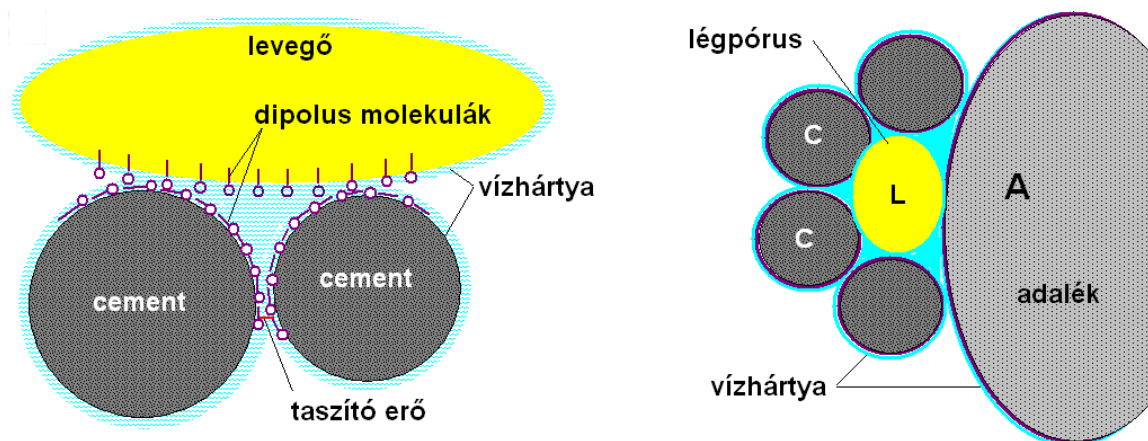
Működésük hatásmechanizmusa:

1. Csökkentik a víz felületi feszültségét
  - csökken a vízburok vastagsága
  - megszűnnek a víz-levegő zárványok
2. Megszüntetik a cement agglomerátumokat
  - diszpergálódnak a cementszemcsék
  - növekszik a beton mobilitása
  - hosszabb lesz a cement kötése

Vízzárványok és cement agglomerátumok képződése

Vízburok elhelyezkedése a cement- és adalékanyag felületén

Plasztifikátorok alkalmazása:

- betonszállítás szivattyúval
- betontömörítés (vibrálás) hiánya
- szilárdság növelés v/c csökkentéssel
- vízzáróság növelés tömörséggel

Plasztifikáló adalékszerek:

Képlékenyítők: Plastol NK-3, Plastol BF
Barra Plast, Barra75 L

Folyósítók: Barra Fluid
Melment L10
Viskoment V

Légpórusképző adalékszerek:

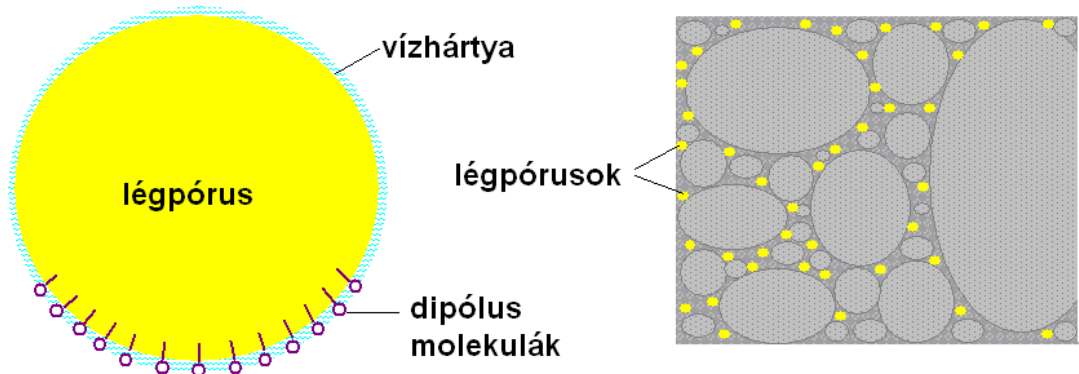
Légpórusképzőkkel elérhető hatások:

- csökken a beton vízzel való telítődése
- nő a megszilárdult beton fagyállósága
- javul a frissbeton szivattyúzhatósága
- javul a frissbeton állékonyága

Hatásmechanizmus:

A dipólusos (hidrofil, hidrofób) molekulák légpórusokat képeznek a friss betonban

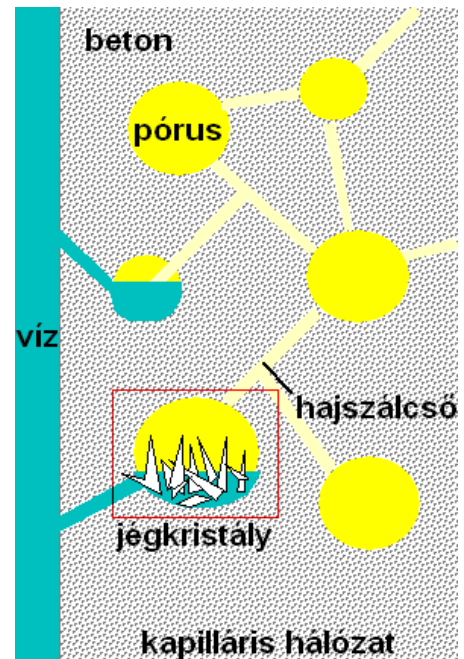
- légzárványok helyett:
egyenletesen eloszlott pórusok
- a pórusok megszakítják a kapilláris hajszalcső hálózatot, gátolják a telítődést

Alkalmazási területek:

- fagyhatásnak kitett (pl. vízepítési) betonok
- nem mixer gépkocsiban való szállítás
- állékonyág növelés, gyors kiszaluzás szivattyúzás
- + fagyállóság 3÷6 szorosára nő
- pórustartalom növekedésével csökken: R_m

Adalékszerek: Barra 55, Barra Air
Kerasol-T
Plastoker (plasztif. + légpórus.)
LP cementek

Kötés- és szilárdulás szabályozók:**Szilárdulás-gyorsító adalékszerek:**

- növelik a beton szilárdulási sebességét
- a só típusúak fagyásgátló szerek is
sók: CaCl_2 NaCl Na_2SO_4
lúgok: NaOH NaCO_3

Hatásmechanizmus:

- növelik a klinkerásványok oldhatóságát
- a felszabaduló Ca(OH)_2 -ot lekötik

Kedvezőtlen mellékhatásként növekszik:

- a cementkötés közbeni hidratációs hő
- a megszilárdult beton zsugorodása
- az acélbetétek korróziós veszélye ($\text{pH} < 11$)
- a beton 'kivirágzási' hajlama
- kismértékben csökkenhet a végszilárdság

Alkalmazási területek:

- beton és vb. elemek üzemi előregyártása
- helyszíni betonozás, télen

Alkalmazási feltételek (nem alkalmazható):

- fagypont alatti hőmérsékleten
- ha a cementkötés megkezdődik < 1 óra
- elektrokémiai korrózió veszélyekor
- feszített vb. szerkezetekhez
- ha a teherhordó acélbetétek $d < 7$ mm

Adalékszerek:

- kötésgyorsítók: Barra Frost, Barra Rapid
- szilárdulás gyorsítók: Ticosal S-III; Kalcidur 85; Frost Hilfe

Kötéskésleltető adalékszerek:

- adagolásukkal a beton kötése lelassul
- a beton hosszabb időn át bedolgozható
- kiküszöbölhető a munkahézag
- nagy tömegű betonozáskor nincs repedés
- újravibrálással nő a beton tömörsége
- növelhető a betonszállítási távolság

Hatásmechanizmus:

- késleltetik a C_3S (alit) hidratációját
- fékezik a hidratációs hő felszabadulását
- hatóanyaguk: cukorféleségek
keményítő származékok

Adalékszerek: Barra Lent; Retaldol 85

Vízzáróság fokozó- és tömítő anyagok**Tömítő adalékszerek:**

- növelik a beton tömörségét
- növekszik a beton vízzárósága

Hatásmechanizmus:

- csökkentik a keverővíz mennyiségét
- hidraulitok, Ca(OH)_2 -vel CSH-ot alkotnak
 $\text{SiO}_2 + \text{Ca(OH)}_2 = \text{CaO} \times \text{SiO}_2 \times \text{H}_2\text{O}$
- vízfelvétellel duzzadnak, tömítenek

Adalékanyagok és adalékszerek:

- plasztifikálnak: Barra Normál; Sperrbarra 05
- CSH -ot alkotnak: Tricosal N; Resolit 131, KM 257; trassz; pernye
- duzzadva tömítenek: Bentonit

Felületkezelő szerek és anyagok**Formaleválasztók:**

- elősegítik a zsaluzat és a beton elválását
- olajmentes és rozsdagátló hatásúak

Alkalmazás: üzemi előregyártás (acélsablon); zsalurendszer

Felületi kötőanyagok:

- meggátolják a cement szilárdulását (24ó)
- zsaluzat eltávolítása után a beton felülete alakítható

Alkalmazás: látszóbeton felületképzés

Párazáró anyagok:

- műanyag diszperziók, vízzáró hárttyát képezve zárják a betonfelület kapillárisait
- meggátolják a víz elpárolgását a betonból

Alkalmazás: üzemi előregyártás, betonszilárdítás (utókezelés)

Víztaszító anyagok:

- homlokzati falfelületek hidrofóbizálása
- a vizet lepergetik, felszívódást gátolják
- a beton pórusait nem tömítik el, a falszerkezet légáteresztő marad

Alkalmazás: könnyűbeton falfelületek átnedvesedés elleni védelme

Termékek : Silikofob W-190, Sicurit

Tapadóhíd:

- erős kötést biztosít a régi betonfelület és az új betonréteg között

Alkalmazás: utólagos felületképzés, épület rehabilitáció

11. A megszilárdult beton tulajdonságai

Beton tömegével kapcsolatos tulajdonságok

- a szilárd beton testsűrűsége:

$$\rho_t(\text{friss}) > \rho_t(\text{légszáraz}) > \rho_t(\text{száraz})$$

$$2380 \text{ kg/m}^3 \quad 2320 \text{ kg/m}^3 \quad 2290 \text{ kg/m}^3$$

C beton : 2001 ÷ 2500 kg/m³

LC teherb. könnyű.: 600 ÷ 2000 kg/m³

HC nehézbeton : > 2700 kg/m³

- a beton tömörsége: $t \% = \frac{\rho_t}{\rho} \times 100 = 85 \div 95 \%$
 - porozitás : $p = 1 - t = 5 \div 15\%$

11.1 A beton hidrotechnikai tulajdonságai

- víztartalom és vízfelvétel: m%

- vízzáróság és vízáteresztés:

12×12×20cm próbatesten 24óra alatt

egyoldali víznyomás esetén vízzáró:

túloldalon a víz elpárolog

1/3 behatolás, víz nyomás értéke

vz1 ÷ vz8 (bar ill. 0,1MPa)

- fagyállóság: f25 ÷ f150

fagyasztási-olvasztási ciklus (+18, -20°C)

fagyállósági követelmények:

lepattozás, repedezettség (5%-os tömegveszteség)

szilárdság csökkenés: $f_{c,fagy} / f_{c,száraz}$

fagylágyulási tényező:

$It = f_{c, telített} / f_{c, száraz} > 0,80$ (fagyálló)

telítési tényező:

$tt = V\% \text{ telített} / V\% \text{ nyomás alatt} < 0,80$ (fagyálló)

A beton kémiai tulajdonságai:

- pH érték, karbonizáció (ld. betonkorrózió)

A beton mechanikai tulajdonságai:

- kopásállóság: k6 ÷ k16

Bauschinger-Böhme készülék

lekopott réteg térfogata < (cm³)

gyengén kopásálló: k16

különlegesen kopásálló: k6

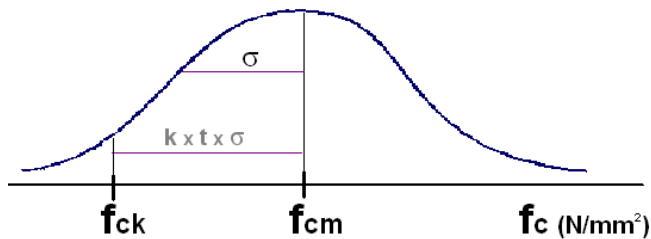
11.2 A beton szilárdsági tulajdonságai

A beton nyomószilárdsága:

Átlag és jellemző (előírt) szilárdság

$$f_{cm} = f_{ck} + k \times t \times \sigma \text{ (N/mm}^2\text{)}$$

$f_{ck,cyl}$ és $f_{ck,cube}$

Értékét befolyásolják:

- a próbatest mérete és alakja
- kora (nap, év)
- nedvesség tartalma n%

**Nyomószilárdsági osztályok
MSZ 4798-1 szerint:**

	$f_{ck,cyl} / f_{ck,cube}$	$f_{ck,cube}$
C8/10	8 10	11
C12/15	12 15	16
C16/20	16 20	22
C20/25	20 25	27
C25/30	25 30	33
C30/37	30 37	40
C35/45	35 45	49
C40/50	40 50	54
C45/55	45 55	60
C50/60	50 60	65

Nagyszilárdságú betonok:

C55/67	55 67	71
C60/75	60 75	79
C70/85	70 85	89
C80/95	80 95	100
C90/105	90 105	111
C100/115	100 115	121

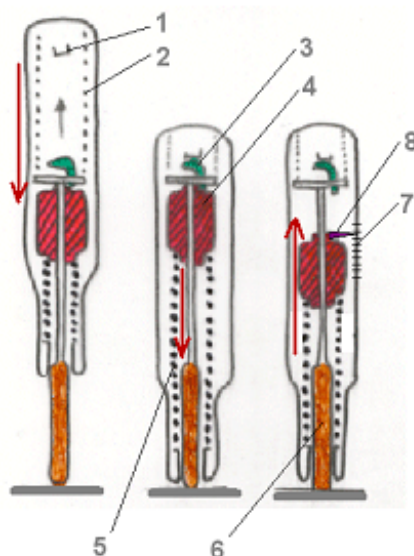
xx - végig víz alatt tárolva,
nedvesen törve (28 nap)

x - 7 napig víz alatt, majd
légszárazon tárolva és törve

Roncsolás mentes meghatározási módszerek:

Schmidt- kalapács: (rugalmasság)

- a betonfelület keménysége alapján
- a rugalmas visszapatannást mérjük

- nem közvetlenül mérjük a szilárdságot
- szilárdságot diagramból határozzuk meg
- vizsgálandó beton vtg. > 10cm
- ütésszám: 9 db/1dm²
- korrekció: ütésirány alapján

- 1 - ütköző csavar
- 2 - nyomó rugó
- 3 - kilincsmű
- 4 - kalapács
- 5 - ütőrugó
- 6 - ütőrúd
- 7 - skála
- 8 - skála mutató

Betonoszkóp: (homogenitás)

- ultrahang terjedési sebessége alapján

Izotóptechnikai vizsgálatok: (tömörség)

- radioizotópos lap- és lyukszondák
- röntgen- és gammasugarak áthatolása

A beton tartós szilárdsága:

$$f_{c,tart} = f_{c,m} \times k_1 \times k_2$$

k_1 - a beton kora

k_2 - a terhelés időtartama

A beton húzószilárdsága: ($f_{c,húz} < 0,1 f_{c,m}$)

- hajlító húzószilárdság
- tiszta húzószilárdság
- hasító húzószilárdság

A beton nyíró és csavaró szilárdsága**Beton-betonacél tapadó szilárdsága****Adhéziós kapcsolati erők és súrlódás:**

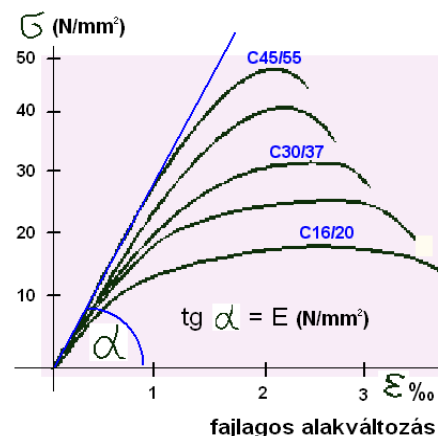
- betonzsugorodás
- kémiai kötés; van der Waals erők
- mechanikai támaszkodás a bordáknál

A beton alakváltozási jellemzői**A beton alakváltozását befolyásolják:**

- a beton szilárdsága ($f_{c,m}$) és kora (nap)
- a levegő relatív páratartalma f %
- a beton nedvességtartalma n %
- környezeti hőmérséklet $^{\circ}C$
- a beton cementpép tartalma (telítettség)
- a frissbeton víztartalma és V/C
- adalékanyag d_{max} és m (finomsági modulus)

Alakváltozások:

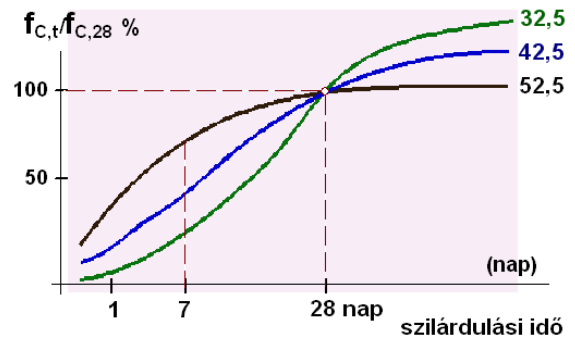
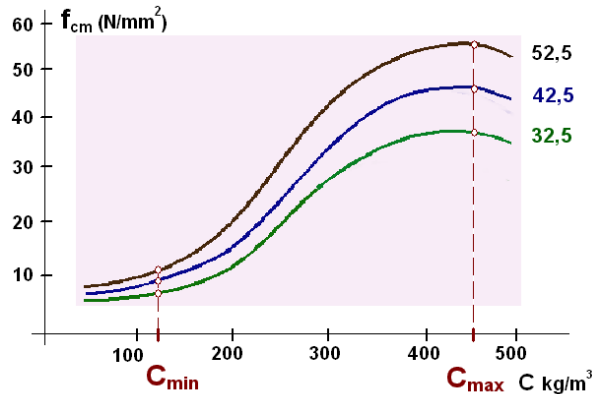
- rövid idejű alakváltozás (terhelésre)
- lassú alakváltozás (tartós terhelésre)
- rugalmassági modulus: E (N/mm^2) diagram
- zsugorodás és duzzadás
- hő okozta alakváltozás
- lineáris hőtágulási együttható (dilatáció)

11.3 A beton tulajdonságát befolyásoló tényezők

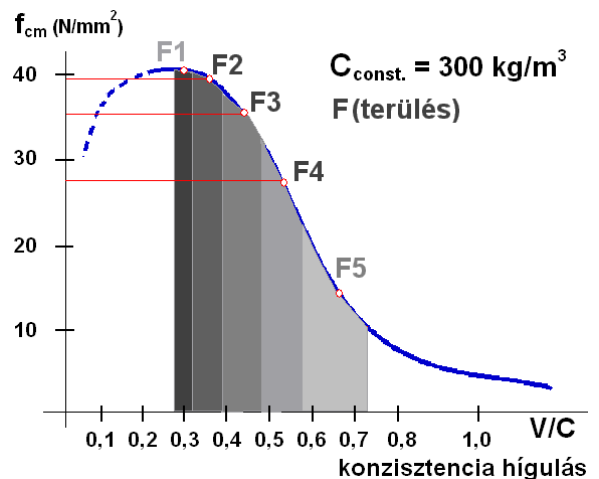
Cementminőség és mennyiség hatása:

- cementminőség
- cementtartalom: C_{min} , C_{max}
- a cementek szilárdulási üteme

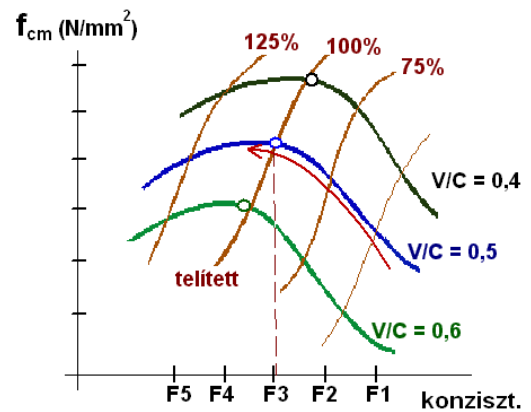
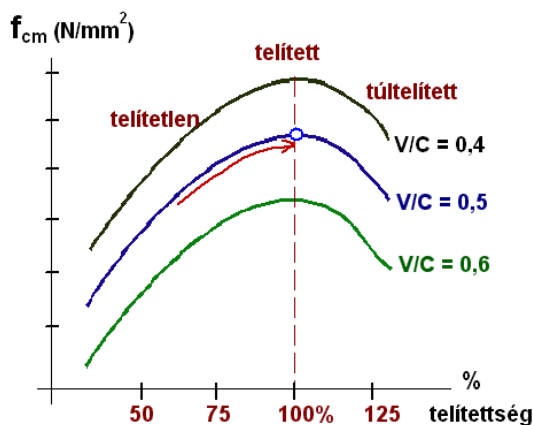
Víz mennyiség és konzisztencia hatása:

- vízcement-tényező és konzisztencia
- vízcement-tényező és szilárdság

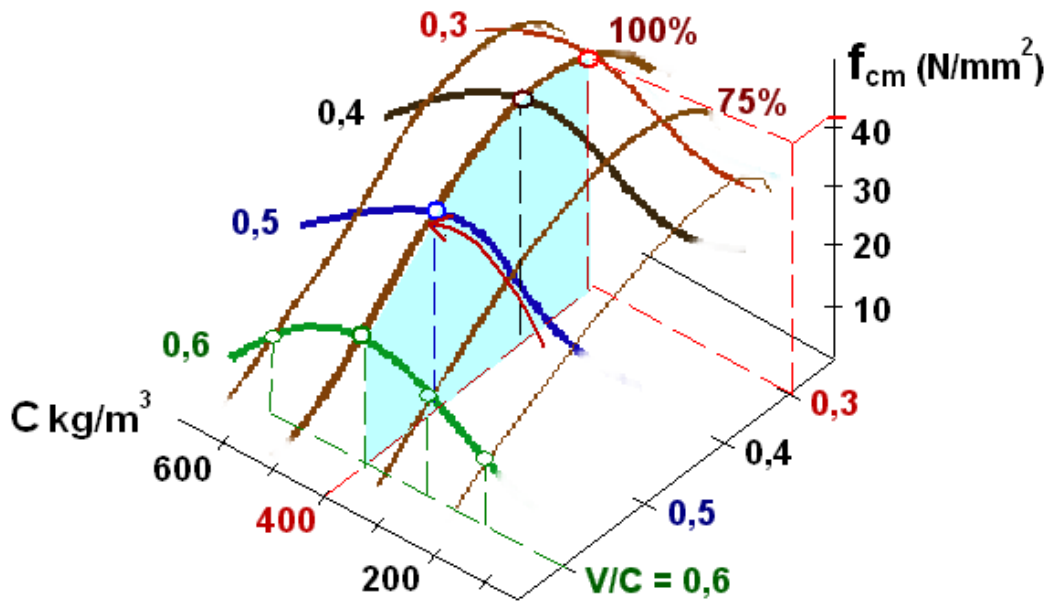
Telítettség és konzisztencia hatása:

- vízcement-tényező és telítettség
- telítettség és konzisztencia

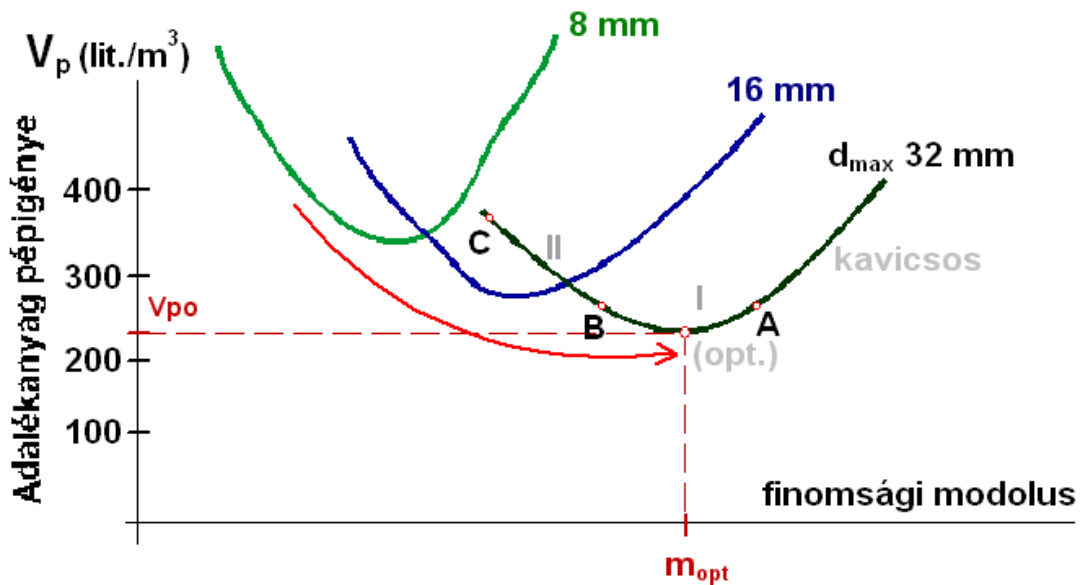
A vízcement-tényező, telítettség és konzisztencia hatása

- víz-cement-tényező és cementadagolás hatása

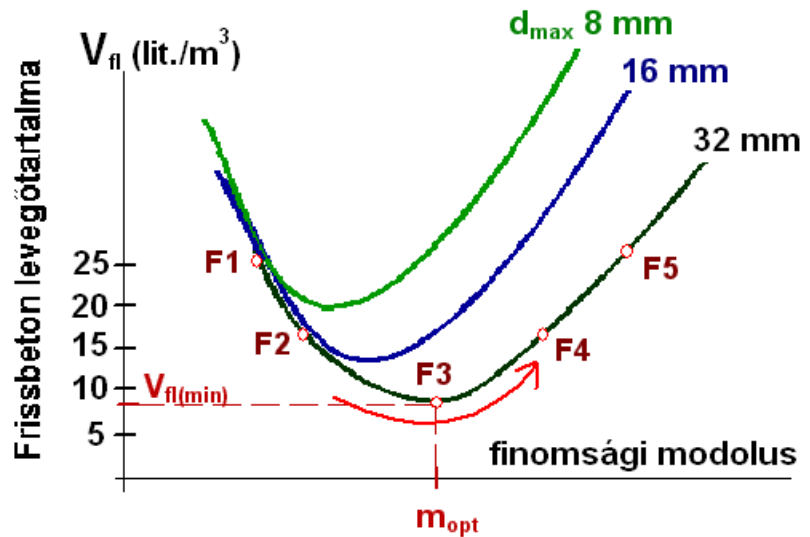

Adalékanyag minőségének hatása:

- szemmegoszlás, m , d_{max} , alak, $i\%$,
- befolyásolják: bedolgozhatóságot
tömörséget, testsűrűséget
vízzáróságot, cementpép igényt
szilárdságot, E modulust

Az adalékanyag minőségének (d_{max} , m) hatása a cementpép igényre

Dmax és konzisztencia hatása a frissbeton levegőtartalmára

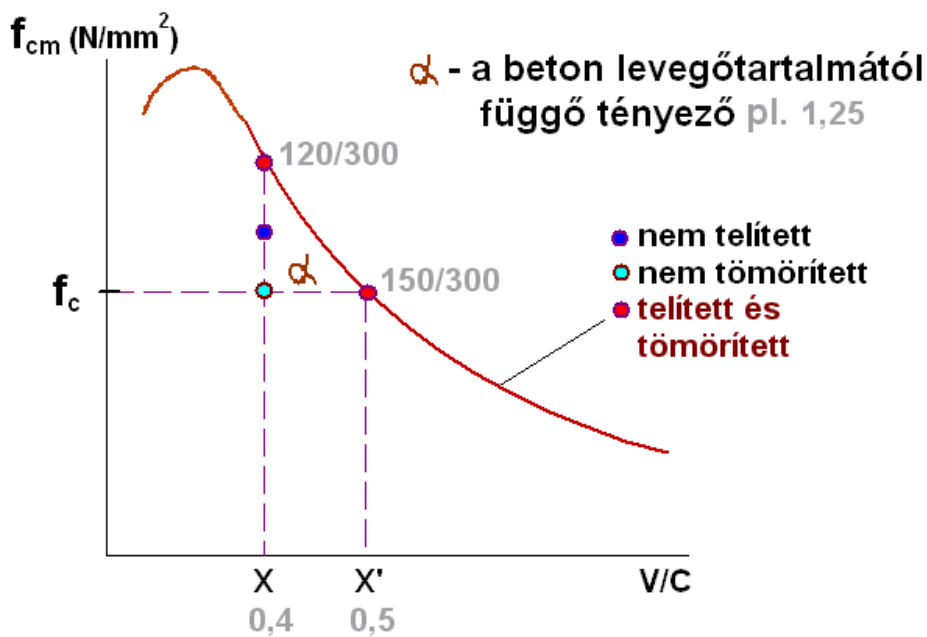
Betonkészítés és utókezelés hatása:

- betonkeverés, szórás $\sigma(N/mm^2)$
- betonszállítás, bedolgozás
- tömörítés, telítettség, levegőtartalom
- betonérlelés és utókezelés
- vegyi hatások és korrózióvédelem

$$f_{cm} = A(1/X - B)$$

$$f_{cm} = ce^{-DX'}$$

$$X = X'/\alpha$$

A frissbeton tömörítettségének és telítettségének hatása a szilárdságra.

11.4 Betonok megfelelése MSZ 4798-1 és EN 206 szerint

A betonok megfelelésének követelménye:

- megfelelő tartósság (ellenálló képesség)
- környezeti hatások és betonösszetétel
- szilárdság (előírt jellemző érték)

Környezeti hatások (kitéti) osztályai:

- XO**   nincs korróziós kockázat
           X0   - vasalás nélküli beton
           XN(H) - környezeti hatásoknak nem ellenálló
           X0b(H) - beton, korlátolt környezeti hatás
           X0v(H) - vasbeton, korlátolt környezeti hatás
- XC-1...4** karbonátosodás okozta korrózió
XD-1...3 kloridok által okozott korrózió
XS-1...3 tengervízből származó klorid által okozott korrózió
XF-1...4 fagyási/olvadási ciklusok által okozott korrózió
XA-1...3 kémiai korrózió (agresszív vegyihatás)
XK-1...4 koptatóhatás okozta károsodás
XV-1...3 igénybevétel víznyomás hatására

Kémiai jellemzők	Kitéti (környezeti) osztályok		
	XA1	XA2	XA3
SO_4^{2-} mg/l	> 200 és < 600	> 600 és < 3000	> 3000 és < 6000
pH	< 6,5 és > 5,5	< 5,5 és > 4,5	< 4,5 és > 4,0
CO_2 mg/l	> 15 és < 40	> 40 és < 100	> 100 telítésig
NH_4^+ mg/l	> 15 és < 30	> 30 és < 60	> 60 < 100
Mg^{2+} mg/l	> 300 és < 1000	> 1000 és < 3000	> 3000 telítésig

Az MSZ 4798-1:2004 szabvány a betonok teljesítőképességének, készítésének és megfelelésének magyarországi műszaki feltételeit tárgyalja.

A korábbi MSZ 4719/1980 és MSZ 4720/1980 szabványok visszavonásra kerültek, de az MSZ 15022 szabvány alapján tervezett beton- és vasbeton szerkezetek betonját, továbbra is az MSZ 4719 és MSZ 4720 betonszabványok szerint kell ellenőrizni.

Betonok jelölése MSZ 4798-1 szerint**C30/37 - XC3 - 16 - S2 - CEM 52,5N** **$f_{ck,cyl}$** - 30 N/mm² jellemző szilárdság **$f_{ck,cube}$** - 37 N/mm² (15 cm-es kockán)**XC3** - környezeti osztály, karbonátosodás mérsékelten nedves környezetben**16** - adalékanyag d_{max} (mm)**S2** - konzisztencia, roskadás 50 ÷ 90 mm**CEM 52,5** - nagyszilárdságú cement**A beton összetételének és szilárdsági osztályának követelményei:**

- adott kitéti osztály körülményei között
- 50 (100) év használati élettartamra tervezve
- CEM 32,5 jelű cement alkalmazásával

Az alkalmazandó betonkeverék követelmény-adatai a kitéti osztályok függvényében:

<i>Kitéti osztály</i>	<i>Cementtartalom, kg/m³, legalább</i>	<i>Víz-cement tényező, legfeljebb</i>	<i>Friss beton pórustartalom, l/m³, legfeljebb</i>	<i>Szilárdsági osztály, legalább</i>
X0	-	-	-	C 12/15
XC-1	260	0,65	30	C 20/25
XC-2	280	0,60	30	C 25/30
XC-3	280	0,55	25	C 30/37
XC-4	300	0,50	25	C 30/37
XS-1	300	0,50	30	C 30/37
XS-2	320	0,45	25	C 35/45
XS-3	340	0,45	25	C 35/45
XD-1	300	0,55	30	C 30/37
XD-2	300	0,55	25	C 30/37
XD-3	320	0,45	25	C 35/45
XF-1	300	0,55	25	C 30/37
XF-2	300	0,55	25 + 40 [*]	C 25/30
XF-3	320	0,50	25 + 40 [*]	C 30/37
XF-4	340	0,45	25 + 40 [*]	C 30/37
XA-1	300	0,55	25	C 30/37
XA-2	320	0,50	25	C 30/37
XA-3	360	0,45	20	C 35/45
XK-1	300	0,55	25	C 30/37
XK-2	320	0,50	25	C 30/37
XK-3	340	0,45	20	C 35/45
XK-4	360	0,40	20	C 40/50
XV-1	300	0,55	30	C 30/37
XV-2	330	0,50	25	C 30/37
XV-3	360	0,45	20	C 35/45

12. Különleges betonok

12.1 Hőszigetelő betonok

Pórusbeton (Ytong falazóelemek)

- őrölt homok, 20% cement, 10% mész
- habarcs sejtésítése (Al paszta)
- darabolás (drótvágó)
- autóklávolás (185 °C, 9 atm.)
- csomagolás (pakett)
- műszaki jellemzők:

$$\rho_t = 500 \div 700 \text{ kg/m}^3$$

$$f_{c,m} = 2 \div 3 \text{ N/mm}^2$$

$$\lambda = 0,17 \text{ W/mK}$$

Habbeton (BauMix monolit hőszigetelés)

- kolloid cementhabarcs + hab
- habosított cementhabarcs előállítás
- habbeton sejt szerkezete és stabilitása
- tetőfödém hőszigetelési technológia
- falazóelemek és betonelemek gyártása
- műszaki jellemzők: $\rho_t = 250 \div 800 \text{ kg/m}^3$

$$f_{c,m} = 0,5 \div 3 \text{ N/mm}^2$$

$$\lambda = 0,1 \div 0,2 \text{ W/mK}$$

Perlitbeton (födémszigetelés, falazóelemek)

- perlit előállítás, makró-szerkezete
- hidrotechnikai tulajdonságok
- perlitbeton előállítása 500 kg/m^3
  - cement: 250 kg
  - víz : 300 lit.
  - perlit : 200 kg ($1,5 \text{ m}^3$)
- PHG technológia

- műszaki jellemzők:

$$\rho_t = 400 \div 600 \text{ kg/m}^3 \quad \lambda = 0,15 \text{ W/mK}$$

$$f_{c,m} = 1 \div 2 \text{ N/mm}^2$$

Polisztirol hőszigetelő beton

- PS gyöngyök előállítása (expandálás)
- PSH polisztirolbeton előállítása

- technológiák és termékek:

tetőfödém hőszigetelés
 hőszigetelő vakolóhabarcs (Hőstop)
 hőszigetelő falazó- és zsaluzóelemek
 zsaluzó- falelemek (Rastra)

- műszaki jellemzők:

$$\rho_t = 400 \div 800 \text{ kg/m}^3 \quad f_{c,m} = 1 \div 2 \text{ N/mm}^2$$

$$\lambda = 0,12 \div 0,18 \text{ W/mK} \quad \text{tűzállóság}$$

Fabetonok (hőszigetelő- és falazóelemek)

- faforgács-, farost-, szilárd mineralizálása
- fa és kötőanyag együttdolgozása:
fenyőfa - magnézium

- termékek:

Fabeton (Durisol) falazó- és födemelemek
 Heraklith zsaluzó- hőszigetelő elemek
 Velox zsaluzóelem

- műszaki jellemzők:

$$f_{c,m} = 2 \div 4 \text{ N/mm}^2$$

$$\lambda = 0,1 \div 0,15 \text{ W/mK} \quad \text{nem éghető}$$

12.2 Könnyűbetonok

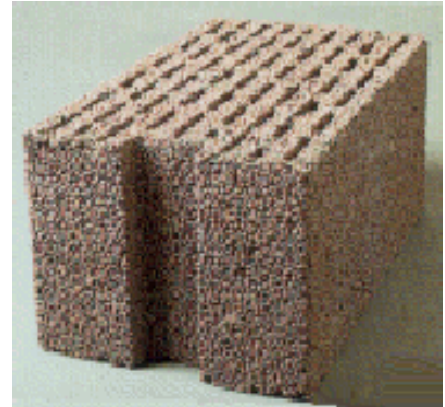
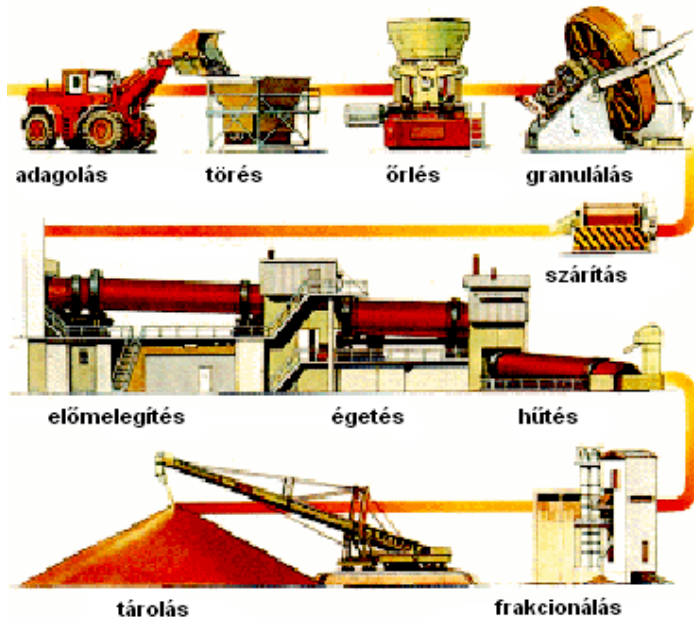
- falazó- és födémelemek, panelek, blokkok
- öntöttbeton technológiák, hőálló betonok
- ipari melléktermékek hasznosítása
- épületfizikai követelmények: $k < 0,7 \text{ W/m}^2\text{K}$
- műszaki jellemzők:

$$\rho_t = 800 \div 1900 \text{ kg/m}^3 \quad f_{c,m} = 5 \div 20 \text{ N/m}^2$$

$$\lambda = 0,3 \div 0,6 \text{ W/mK}$$

Keramzitbeton

- duzzasztott agyagkavics (Liapor)
- öntöttbeton falszerkezetek
- falpanelek, vasbeton elemek
- vibropréselt falazóelemek (Habisol)

Kazánsalak beton

- magas S (kén) és C éghető tartalom
- vb. elemek készítésére nem alkalmas

Kohósalak beton

- falpanelek és öntöttbeton falak
- falazóelemek és vibropréselt blokkok
- habosított és granulált kohósalak

Tufabeton

- vulkáni riolit tufa (Bodrogkeresztúr)
- vibropréselt betonelemek
- falazóblokkok, kéményelemek

Téglazúzalék beton

- frakcionált téglarölemény
- vibropréselt falazóblokkok
- kéményelemek
- PS gyöngy adalékanyagú

Nofines beton

- homok nélküli adalékanyag
- korlátozott cementhabarcs mennyiség
- öntöttbeton falszerkezetek (nem vibrált)
- könnyített beton: $\rho_t = 1600 \text{ kg/m}^3$
- nincs kapilláris vízfelszívás
- fagyálló és légáteresztő

12.3 Különleges betonok**Hő- és tűzálló betonok**

Kémények, kazánalapok, kemencefalak

- hőállóság: normálbeton : 200 °C- ig
                   hőálló beton : 500 ÷ 800 °C
                   tűzálló beton: 800 °C felett
- kötőanyag: tűzálló aluminát cement
                   samottliszt + bórax, vízüveg
- adalékanyag: kohósalak, téglazúzalék
                   tufa, bazalt, samott zúzalék

Kopásálló betonok

Ipari padozatok, utak, járdák, silók, tárolók,
 repülőtéri kifutók, vízépítési műtárgyak

- kopásállóság: Böhme, térfogat veszteség
- gyengén kopásálló : $k = 16 \text{ cm}^3$
- mérsékelten kopásálló : 14
- kopásálló : 12
- fokozottan kopásálló : 10
- igen kopásálló : 8
- különlegesen kopásálló: 6
- cement: 42,5 és 52,5
- adalékanyag: kvarc kavics, korund
                   bazalt zúzalék
- beton: C30 felett, S2, vibrálás
                   acélhaj, légpórus képzés

Útbetonok:

- nagy hajlító igénybevétel, fagyállóság
- felületi érdesség, korrózióállóság

Fagyálló betonok

Tér(beton) burkolatok, útépítési betonelemek,
vízépítési műtárgyak, repülőtéri kifutók

- fagyállóság: fagyasztás-felengedési ciklus
     mérsékelten fagyálló: f25
     fagyálló : f50
     fokozottan fagyálló : f100
     igen fagyálló : f150
- cement: 42,5
- adalékanyag: fagyálló, $i < 1\%$
- adalékszer: légpórus képző, plasztifikátor
- beton: telített, S2, $V/C < 0,5$ utókezelés
     felületi modulus (karcsúság)
- hűtőbeton

Vízzáró betonok

Víztározó medencék, csatornák, csővezetékek
vízépítési létesítmények, agresszív hatás

- vízzáróság: 24ó. 1/3 behatolás (bár)
     gyengén vízzáró : vz2
     mérsékelten vízzáró : vz4
     vízzáró : vz6
     különlegesen vízzáró: vz8
- cement: 42,5 CEM I 32,5 S C kb.: 350kg/m^3
- adalékanyag: folyami HK, $d_{\text{max}} < V/4$
     I.o folyamatos, $m < m_0$,
      $0/0,25 > 400\text{ kg/m}^3$
- adalékszer: plasztifikátor, tömítőszerek
- beton: túltelített, S2, $V/C < 0,5$
     vibrált, tömör, utókezelt

Nagyszilárdságú betonok (HSC)

Alkalmazási területek:

- feszítettbeton hidak, magasépületek,
- TV tornyok, atomeróművek

Osztályozás szilárdság szerint:

- $50 \div 100\text{ N/mm}^2$ nagyszilárdságú betonok
- $100 \div 200\text{ N/mm}^2$ igen nagy szil. betonok
- $200 \div 800\text{ N/mm}^2$ szuper nagy szil. Betonok

Időállóság növelése (tömör, korrózióálló)

Szerkezetek önsúlyának csökkentése.

A beton és feszítőhuzal együttműködése.

A betonszilárdság növelése:

- $m > m_0$ d_{max} (max) agyagtartalom 0%
- CEM 52,5 $V/C_{opt}=0,28$ + adalékszerek
- szilikapor adagolás + acélszál
- nagyszilárdságú adalékanyag
- aktivátoros betonkeverő
- tömörítés (intenzív vibrálás)
- utókezelés, párazárás

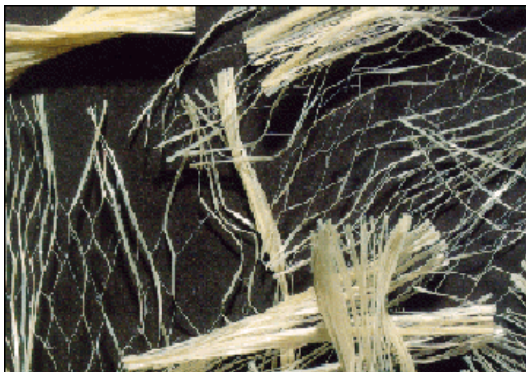
Szálerősített betonok**Alkalmazás:**

- beton héjszerkezetek, vízzáró csövek
- ipari padlók, beton aljzatok, útbetonok

Szálerősítés: - műanyag szál, acélhaj (szál)

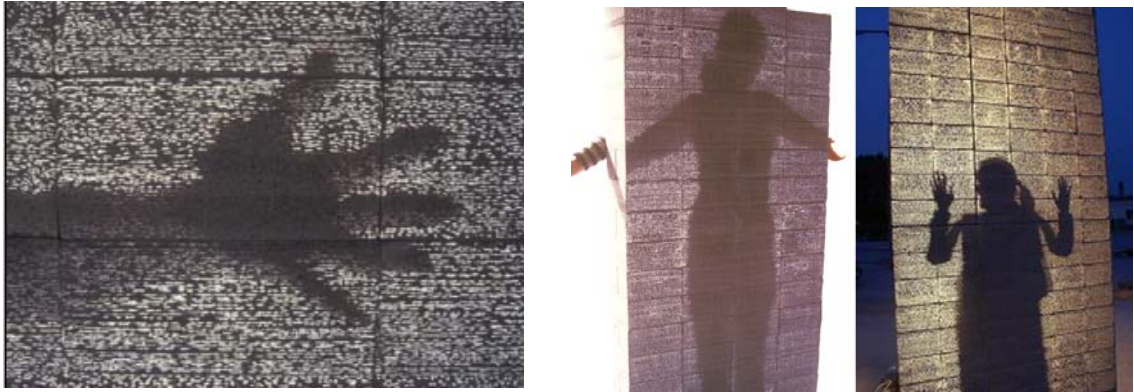
- üvegszál, szénszál

Növekszik a beton hajlító-húzó szilárdsága

Fényáteresztő "üvegbeton"

- Optikai üvegszálak alkalmazásával, fényt bocsát át a beton.
- Az üvegszálak egymással párhuzamosan futnak, és pontonként továbbítják a fényt a betontest két felülete között.
- A fal fényesebb felére eső fényinformáció megjelenik a másik, sötétebb oldalon.
- Az árnyékok éles körvonalai kirajzolódnak a fal ellentétes felén.
- Az üvegbeton blokkokból teherhordó- és nagy vastagságú szerkezetek is építhetők.

Műbetonok

Alkalmazás:

- betonfelületek javítása
- repedések kiinjektálása
- betonszerkezetek összeragasztása

Kötőanyag:

- epoxigyanta
- poliészter műgyanta + térhálósító

Műbeton:

- 1rész öntőgyanta + 3rész kvarc homok
- $\rho_t = 1800\text{kg/m}^3$ $f_{cm} = 50\text{ N/mm}^2$
- kötési idő: 0,5 ÷ 3óra

Úsztatott betonok

Alkalmazás: betontömbök, alapok, támfalak

Technológia:

- a beton egy részét kell csak megkeverni
- 30÷40% terméskövet helyeznek bele

Sugárvédő betonok

Alkalmazás:

- reaktorok sugárvédő betonszerkezete
- röntgen-, gamma-, és neutronsugárzás

Nehéz- és hidrátbetonok: $\rho_t > 3.500\text{kg/m}^3$

Nehézbetonok adalékanyagai:

- hematit: Fe_2O_3 $\rho_t = 3800\text{kg/m}^3$
- barit : BaSO_4 $\rho_t = 4200\text{kg/m}^3$
- acél és ólomhulladék

Hidrát betonok adalékanyagai:

- kémiailag kötött magas víztartalom
- limonit : $\text{Fe}_2\text{O}_3 \times 3\text{H}_2\text{O}$
- bauxit : $\text{Al}_2\text{O}_3 \times 2\text{H}_2\text{O}$

13. Különleges betontechnológiák

Esztétikus nyers betonfelületek

Látszóbeton, esztétikus megjelenés

Fenntartási munkák csökkentése

Kialakítási módok:

- zsaluzattal és felületkezeléssel
- homloklappal felfelé és sablon alján

Megjelenési formák:

- natúr beton (fazsaluzat)
- öntőforma tükörképét adó felület
- adalékszemcsés (zsaluzatra ragaszt)
- habarcskimosás (kötésgátlás)
- műkőszerűen megmunkált
- holdkráteres felület
- üvegszerűen megolvasztott

Követelmények:

- egyenletes és tartós szín (cement)
- pórusmentes és egyenletes felület
- sablonleválasztás, betonacél takarás

Tömegbetonok

Alkalmazás:

- vízepítési műtárgyak,
- gátak, hídfők $d = 0,7 \div 3,0\text{m}$

Cement hidratáció:

- egyenetlen hőmérséklet eloszlás
- kéregrepedés

Technológia:

- CEM III./B - S 32,5 (belítes, 2500 m²/kg)
- vegyszeres kötési lassítás (Lentan)
- beton műtárgy hűtése belülről (acélcső vezetékben víz áramoltatás)
- tömegbeton külső hőszigetelése (fólia + PS lemez + ponyva)
- Kolkret eljárás (kövek közé injektálás)

Lövelt, vagy torkrét beton**Beton rehabilitáció, szerkezet megerősítés:**

- vb. kémények, alagutak, pincék

Vékony vb. szerkezetek előállítása:

- EVG 3D szendvics szerkezet
- vízzáró betonréteg

Betontechnológia:

- alacsony V/C, S2 és S1 konzisztencia
- tömör beton

Öntömörödő beton (ÖTB)

- vibrálás nélküli bedolgozási mód
- negatív formák kitöltése betonnal
- sűrű vasalású terek betonozása
- bonyolult rajzolatú felületek képzése

Pörgetett beton**Vasbeton csövek, távvezeték oszlopok****Gyártástechnológia:**

- henger alakú sablont forgatják
- vízzáró cementkéreg kialakulása

Víz alatti betonozás**Hídpillérek, gátak, folyómedrek, pincék****Friss betonkeverék víz alá juttatása:**

- vízkiszorítás, süllyesztő konténer
- álló- és mozgó tölcsér
- Kontraktor eljárás (tömlő + szivattyú)
- Kolkret eljárás (kövek közé injektálás)
- Sicotan vegyi adalékszer alkalmazása

Vákuum beton technológia**Útbetonok, vékony vb. lemezek****Keverési víz egy részének eltávolítása**

- szűrőszövet és szívószaluzat
- v/c csökkentés
- zöldszilárdság növekszik
- vibrovákuumos eljárás
- cement 42,5 m^c kötésiértékű

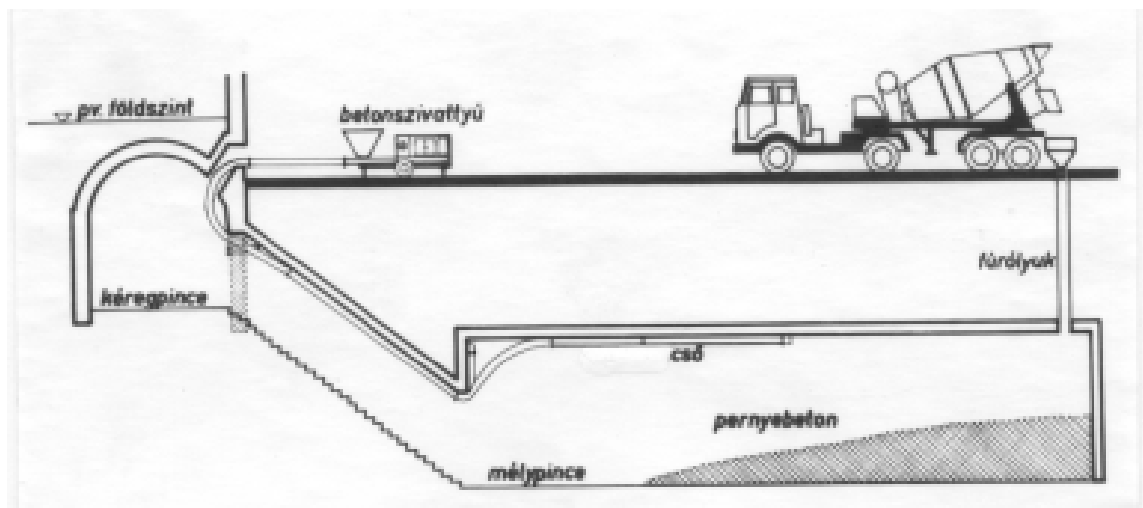
Injektált beton

Cementhabarcs injektálás: - üregekbe
- porózus talajba

Betontechnológia: - önthető konzisztencia
- plasztifikátorok
- ülepedés gátlók

Pernyebetonos tömedékelési eljárás

- pécsi és egri pincék
- pernye-gázbeton összetétele
- pernyebeton előállítása, szállítása
- pincetömedékelési technológiák

A pernyebetonos pincetömedékelés technológiája

Öntöttbeton technológiák**Helyszíni zsaluzat**

- monolit betontechnológiák
- zsaluzat: fa, acél, műanyag, gumi

- Betontechnológia:

beton-előállítás: üzemi, helyszíni
betonszállítás: mixer gk. + szivattyú
beton bedolgozása, tömörítése
a beton szilárdulás-gyorsítása
kizsaluzási szilárdság, utókezelés

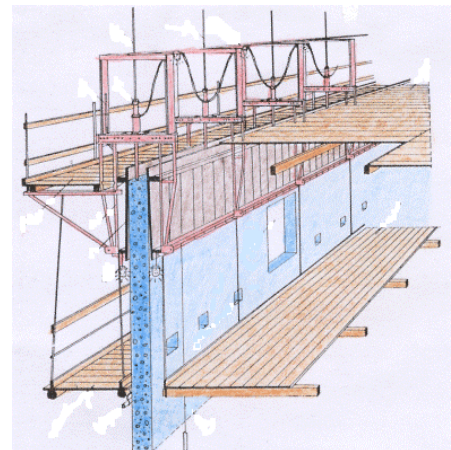

Táblás- és sík zsaluzatos technológia

- Doka, MEVA zsalurendszer
- **Betontechnológia:**
  - betonellátás: mixer gk. és szivattyú
toronydaru és konténer
  - tömörítés: rúdvrábrátor (16.000 f/perc)
  - szilárdulás gyorsítás

Csúszó- és kúszózsálus technológia

- PERI zsalurendszer
- **Betontechnológia:**
  - nagy kezdőszilárdság (12ó, 5N/mm²)
  - folyamatos betonozás (6 m/nap)
  - betonellátás: mixer gk. és szivattyú
toronydaru és konténer
  - tömörítés: rúdvrábrátor (16.000 f/perc)

Alagút- és térzsálus technológia

- PEVA zsalurendszer
- **Betontechnológia:**
  - C16÷C25- 32 - S2 kizsaluzás (7 N/mm²)
  - sablonforduló gyorsítási módszerek:
    - 42,5R cement, plasztifikátor
    - termosz módszer, fűtött zsaluzat
    - kötésgyorsítás, meleglevegő
  - betonellátás: mixer gk. és szivattyú
toronydaru és konténer
  - tömörítés: túvrábrátor (16.000 f/perc)

Zsaluelemes falazóblokkok

- Habisol H (zsaluzó falazóelem)
- Fabeton (zsaluzó falazóelem)
- Prokoncept (PS hőszigetelő zsaluelem)

Zsalutáblás, bentmaradó zsaluzat

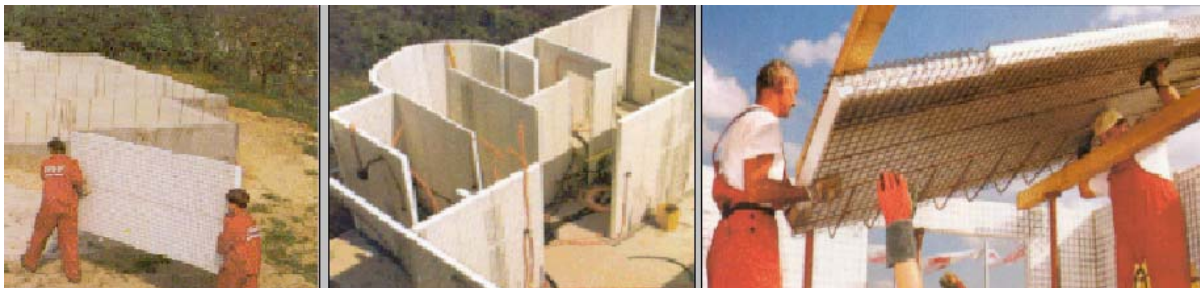
- Hőszigetelő zsalutáblák (Heraklith)
- Szövetbeton (dermesztett gipszbeton)

- PS külső zsaluelemes (Sofort)

- PS belső zsaluelemes (EVG 3D)

Héjszerkezeti zsaluzatok

- Jurta jellegű ökológikus gömbház
  - lőttbeton héjszerkezetű ház
  - plasztikus építészet
- Frédi-Béni szendvics szerkezetű ház
  - acélcső vázszerkezeten drótháló
  - távolságtartóval külső drótháló
  - dróthálók beharcsolása

14. A beton és vasbeton korróziója

Beton és vasbeton szerkezetek tartóssága.

A betonra ható káros vegyi hatások:

- esővíz, kloridok, szénsav
- agresszív vizek, szulfátok

Ellenálló beton: tömör, vízzáró, telített

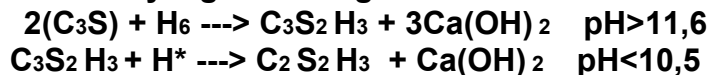
Lágy víz okozta korrózió (kilúgozódás)

Lágy vizek: esővíz, hólé, kondenzvíz

- Korróziós hatások:
- kioldják a Ca(OH)_2 -ot (nő a porozitás)
  - csökken a pH-érték (acélkorrózió)
  - $\text{C}_3\text{S}_2\text{H}_3$ elbomlása (stabilitás veszteség)

Ca(OH)_2 kioldását befolyásolják:

- a cement fajtája és mennyisége
- az adalékanyag aktív SiO_2^* tartalma
- a beton tömörsége és kora
- a víz keménysége és mozgása

Kioldásos korrózió (cserebomlás)

A betonra ható agresszív vegyületek:

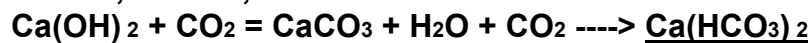
- agresszív ionok: Cl^* NO_3^*
- ipari szennyvizekben és talajvízben

Nitrátos korrózió: (ammónium-nitrát)

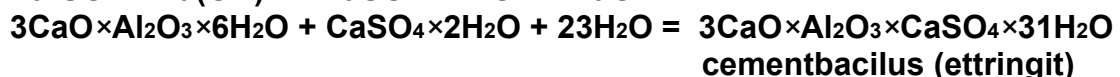

Savkorrózió: - sósav, kénsav, szénsav

Szulfátos korrózió (duzzadás)

Szulfátos talajvíz hatása:

- Károsodás: - Ca(OH)_2 lekötése
- térfogat növekedés

Védelem: CEM I 32,5 S* (szulfátálló cement)

$$\text{AM} = \text{Al}_2\text{O}_3 / \text{Fe}_2\text{O}_3 = 0,54 < 0,6$$

A beton korrózió elleni védelme

Beton összetételének helyes megválasztása:

- megfelelő cement és adalékanyag
- vegyi adalékszerek alkalmazása
- telítettség, bedolgozás, vízzáróság

Aktív védekezés:

- agresszív víz elvezetése
- az agresszív víz közömbösítése

Agresszív hatásnak ellenálló felület képzése:

- sav és lúgálló műgyanta bevonatok:
  - ETISOL habarcsvakolat
  - TIPOX KT 1000 bevonóanyag
  - VDW 105 W vékony bevonat
  - TIPOX UBS habarcs bevonat
- torkretozás: lőtt betonréteg felhordása
- vízűveg bevonat: $\text{Ca} \times \text{SiO}_3 \times \text{H}_2\text{O}$ képződik a felületen

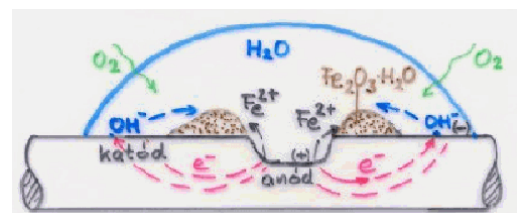
Szigetelő bevonatok és rétegek:

- betonimpregnáló- és javítóanyagok
  - KESTON; CERINOL; SILETON; MAPEGROUT
- vízzáróság növelő bevonat
  - Sikadur 41, Vandex, Eporezit, Betonol

A betonacél korróziós jelenségei

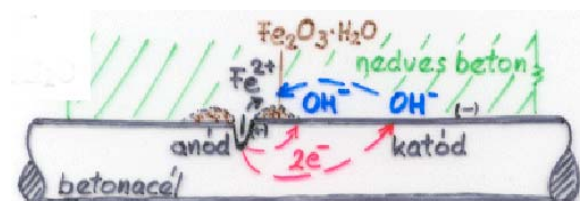
Elektrokémiai korrózió:

- koncentrációs lokálielem kialakulása
- korróziós folyamatok
  - anódos reakció : $\text{Fe} \rightarrow \text{Fe}^{2+} + 2\text{e}^-$
  - katódos reakció: $4\text{e}^- + \text{O}_2 + 2\text{H}_2\text{O} \rightarrow 4\text{OH}^-$
  - rozsdás: $2\text{Fe}^{2+} + 4\text{OH}^- \rightarrow 2\text{Fe}(\text{OH})_2 \dots$
  - $+ 0,5\text{O} + \text{H}_2\text{O} \rightarrow \text{Fe}_2\text{O}_3 \times \text{H}_2\text{O} + 2\text{H}_2\text{O}$

Beton, mint elektrolites közeg:

- inhomogenitás (porozitás, nedvesség)
- külső behatások: H_2O , O_2 , CO_2
- $\text{Ca}(\text{OH})_2$, CaCO_3 , OH^- , Ca^{2+} , $\text{pH} < 10$
- betonacél korróziós folyamatai

IMS épületek korróziója

IMS feszített vázszerkezeti rendszer:

- A vasbeton pillérek közé födémlelemeket helyeznek el, ideiglenes alátámasztással.
- A pillérek és a födécek kapcsolatát, feszítőhuzalokkal történő kétirányú összefeszítéssel biztosítják.
- A pillérek és a födécek közötti szerelési hézagot a feszítópáaszák befűzése előtt habarcsanyaggal (PU paszta) töltik ki.
- Ez biztosítja a csomópontoknál, a támasz- és erőátadási felületet.
- A födécek közötti kábelcsatornákat a feszítést követően kibetonozzák.

A feszítőhuzalok korróziós károsodása

A korróziós károsodást előidéző okok:

- A PU paszta igen nagy mennyiségű, vízzel könnyen kioldható Cl^- -iont tartalmaz. 2% pórusvíz, Cl^- -ion diffúzió: 3mm/év
- A vázszerkezet szerelési pontatlansága betontakarás hiánya, érintkezés
- A kábelcsatorna betonanyaga B400 helyett C20 és porózus, zsugorodás
- A szerelés elhúzóda, atmoszférikus korrózió, átnedvesedés
- A pillérátvezetések kiinjektálatlansága
- A feszítőbetétek lefeszítése, iránytörések, tömörítetlenség

Az IMS vázszerkezet megerősítése**1. Szabadkábeles utófeszítés**

- feszítőpázmák a födémen belül vezetve (födémkazetták megbontásával)
- feszítőpázmák a födémcsíkja alatt vezetve (pillérsíkon belül és mellett)

2. Acélszerkezeti tartóelemek beépítése

- acélcsapok (födém borda- pillér)
- acélgallérok (két U alakú félgallérból)
- acélgerendák (I páros gerenda)

Feszítőpázmák a födémen belül vezetve**Feszítőpázmák a födémcsíkja alatt vezetve**

15. Üzemi előregyártás

Az üzemi előregyártás jellemzői:

- + ipari jellegű ciklikus termelés
- + korszerű betontechnológia alkalmazása
- + gépesítés és automatizálás
- + azonnali terhelhetőség
- + nagyszilárdságú betonszerkezetek
- + feszített vasbeton szerkezet
  - szállítási többletköltség
  - magasabb szintű gépesítettség
  - igényesebb élőmunka
  - sok az elem, bonyolult csomópontok
  - gyártásra is méretezni kell az elemeket
  - speciális szállító- és emelő berendezések

Az üzemi előregyártás technológiai sémája:

- alapanyagok fogadása és előkészítése
- friss betonkeverék előállítása és szállítása
- sablonok előkészítése és tisztítása
- betonacél elhelyezése és feszítése
- hőszigetelő réteg elhelyezése
- a beton terítése és tömörítése
- a termék felületképzése
- betonszilárdítás és érlelés
- a termék kiszaluzása
- tárolás, szállítás és beépítés

Gyártási eljárások fajtái:

Stand (fixpados rendszerű gyártás)

- a termékgyártás közben nem mozog
  - egyhelyben: vasalás, betonozás, érlelés
- Termék: nagy méret, kis széria

Aggregát (gyártóhelyenként mozgó)

- a gyártási műveletet több helyen végzik
  - sablonokat mozgatják: daru, görgők
  - födémpanel (aggregát) gyártósor
- Termék: változó méret, legelterjedtebb

Konveyor (futószalag rendszerű)

- a sablonok kényszerpályán mozognak
  - a gyártási műveletek folyamatosak
  - falpanel (konveyor) gyártósor
- Termék: kis méret, nagy széria, házgyári panelek